

Bank Rumia Spółdzielczy

**Informacje z zakresu profilu
ryzyka i poziomu kapitału Banku
Rumia Spółdzielczego
31.12.2019**

Spis Treści

I.	Informacje ogólne	3
II.	Cele i zasady polityki zarządzania poszczególnymi ryzykami	4
1.	Podstawowe informacje	4
2.	Struktura i organizacja komórki monitorującej dane rodzaje ryzyka	7
3.	System raportowania	7
4.	Dodatkowe informacje w zakresie systemu zarządzania.	7
5.	Strategie, procesy oraz pomiar i monitorowanie poszczególnych rodzajów ryzyk.	9
	<i>Ryzyko kredytowe, w tym koncentracji</i>	<u>9</u>
	<i>Ryzyko płynności</i>	<u>17</u>
	<i>Ryzyko stopy procentowej</i>	<u>18</u>
	<i>Ryzyko walutowe</i>	<u>20</u>
	<i>Ryzyko operacyjne</i>	<u>22</u>
	<i>Ryzyko braku zgodności</i>	<u>25</u>
	<i>Ryzyko kapitałowe</i>	<u>28</u>
6.	Opis zasad polityki stosowania zabezpieczeń i ograniczania ryzyka oraz strategii i procesy monitorowania skuteczności zabezpieczeń i metod ograniczania ryzyka.	31
III.	Zmienne składniki wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze	33
IV.	Fundusze własne	38
V.	Adekwatność kapitałowa	40
VI.	Ryzyko kredytowe	42
1.	Należności zagrożone i przeterminowane	42
2.	Opis stosowanego podejścia i metod przyjętych do ustalania korekt wartości i rezerw	42
3.	Kategorie ekspozycji kredytowych, w tym kategorie istotne:	45
5.	Rozkład geograficzny ekspozycji w podziale na ważne pod względem istotnych kategorii ekspozycji wraz z dodatkowymi szczegółowymi podziałami w stosownych przypadkach	46
6.	Struktura zaangażowania Banku wobec poszczególnych sektorów lub według typu kontrahenta.	46
6.	Struktura branżowa ekspozycji w rozbiciu na klasy ekspozycji w zł.	48
7.	Struktura branżowa dla kategorii małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) w rozbiciu na klasy ekspozycji w zł.	49
8.	Struktura branżowa ekspozycji zagrożonych (wartość nominalna) stan na 31.12.2019 r.	51
9.	Struktura ekspozycji według okresów zapadalności (wartość nominalna) w podziale na istotne klasy należności (w tys. zł) stan na 31.12.2019 r.	51
10.	Informacje o stanie i zmianach rezerw celowych oraz odpisów aktualizacyjnych z podziałem na kategorie należności w zł.	52
11.	Kwoty umorzeń należności w ciężar odpisów w 2019 r. w zł.:	53
VII.	Korzystanie z oceny zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej (ECAI)	58
VIII.	Ekspozycje kapitałowe nieuwzględnione w portfelu handlowym	59
IX.	Ryzyko operacyjne	60

X. Ryzyko stopy procentowej dla pozycji zakwalifikowanych do portfela bankowego	62
XI. Wymogi informacyjne na temat podejścia do ryzyka płynności.	63
XII. Dźwignia finansowa	74
XIII. System Kontroli wewnętrznej	76

I. Informacje ogólne

Niniejsza informacja stanowi realizację Polityki informacyjnej w zakresie profilu ryzyka i poziomu kapitału w Banku Rumia Spółdzielczym, wynikającej z postanowień Uchwały Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie szczegółowych zasad i sposobu ogłaszania przez banki informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących adekwatności kapitałowej oraz zakresu informacji podlegających ogłaszaniu, z uwzględnieniem jej późniejszych zmian oraz Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 575/2013 dnia 26.06.2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych.

Bank Rumia Spółdzielczy z siedzibą w Rumie, ul. Morska 21, przedstawia informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej wg stanu na dzień 31.12.2019 roku.

W 2019 roku Bank prowadził działalność poprzez sieć swoich placówek:

- Oddział w Rumie,
- Oddział w Bojanie,
- Oddział w Kosakowie,
- Oddział w Szemudzie,
- Oddział w Gdyni,
- Oddział w Wejherowie,
- Filia w Urzędzie Miasta Rumia,
- Oddział w Redzie,
- Oddział w Lęborku.

Bank Rumia Spółdzielczy na dzień 31.12.2019 roku posiadał udziały w jednym podmiocie zależnym nie objętym konsolidacją. Dane charakteryzujące ten podmiot przedstawia poniższa tabela.

Nazwa podmiotu	Adres siedziby	Rodzaj zaangażowania	Cena nominalna	Wartość bilansowa	% kapitału zakładowego lub funduszu udziałowego
„SBR” Sp. z o.o.	Rumia, ul. Morska 21	Udziały	100 000 zł	100 000 zł	100%

Do dnia 31.12.2019 roku spółka nie rozpoczęła działalności gospodarczej.

Bank nie dokonywał sekurytyzacji aktywów.

II. Cele i zasady polityki zarządzania poszczególnymi ryzykami

1. Podstawowe informacje

Bank Rumia Spółdzielczy stosuje następujące metody wyliczania wymogów kapitałowych:

- 1) metodę standardową w zakresie ryzyka kredytowego,
- 2) metodę podstawowego wskaźnika w zakresie ryzyka operacyjnego,
- 3) metodę de minimis w zakresie ryzyka walutowego.

Zarządzanie ryzykiem w Banku realizowane jest w oparciu o opracowane w formie pisemnej i zatwierdzone przez Zarząd wewnętrzne strategie i procedury, które odnoszą się do identyfikacji, pomiaru, monitorowania i kontroli poszczególnych rodzajów ryzyka.

Podstawowe zadania organów Banku w powyższym zakresie określa „Strategia zarządzania ryzykiem w Banku Rumia Spółdzielczym”:

Rada Nadzorcza Banku:

- 1) sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem, w tym ryzykiem braku zgodności oraz ocenia jego adekwatność i skuteczność;
- 2) zatwierdza, określony przez Zarząd, akceptowalny ogólny poziom ryzyka oraz monitoruje jego przestrzeganie;
- 3) zatwierdza, przyjętą przez Zarząd, strategię zarządzania Bankiem oraz nadzoruje jej przestrzeganie;
- 4) zatwierdza, przyjętą przez Zarząd Banku, strategię zarządzania ryzykiem oraz monitoruje jej przestrzeganie;
- 5) sprawuje nadzór nad opracowaniem, przyjęciem i wdrożeniem procedur, na podstawie których funkcjonować ma w Banku system zarządzania ryzykiem; nadzoruje ich przestrzeganie;
- 6) wybiera członków Zarządu posiadających odpowiednie kwalifikacje do sprawowania wyznaczonych im funkcji;
- 7) monitoruje skuteczność czynności wykonywanych przez członków Zarządu w związku z realizacją ich zadań w zakresie systemu zarządzania Bankiem;
- 8) sprawuje nadzór nad wykonywaniem przez członków Zarządu obowiązków, o których mowa poniżej, w tym w szczególności w ramach przypisanych im obowiązków na pierwszym poziomie i drugim poziomie w zakresie zarządzania ryzykiem przez pracowników na specjalnie powoływanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych;

- 9) określa zasady raportowania do Rady Nadzorczej o rodzajach i wielkości ryzyka w działalności, po uprzednim przedstawieniu propozycji przez Zarząd, w sposób umożliwiający nadzorowanie systemu zarządzania ryzykiem w Banku;
- 10) zatwierdza zasady przeprowadzania testów warunków skrajnych w odniesieniu do poszczególnych rodzajów ryzyka;
- 11) corocznie ocenia adekwatność i skuteczność systemu zarządzania ryzykiem.

Zarząd Banku:

- 1) w systemie zarządzania ryzykiem projektuje, wprowadza oraz zapewnia działanie, spójne ze strategią zarządzania Bankiem, systemu zarządzania ryzykiem;
- 2) określa bieżącą i przyszłą gotowość Banku do podejmowania ryzyka;
- 3) opracowuje i przyjmuje strategię zarządzania ryzykiem;
- 4) odpowiada za opracowanie, przyjęcie i wdrożenie procedur dotyczących zarządzania oraz zapewnienie wdrożenia planów w zakresie systemu zarządzania ryzykiem opracowuje i akceptuje politykę oraz zapewnia wdrożenie procedur; monitoruje ich przestrzeganie;
- 5) odpowiada za oszacowanie kapitału wewnętrznego na poziomie zapewniającym pokrycie wszystkich istotnych rodzajów ryzyka;
- 6) zapewnia strukturę organizacyjną dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka i umożliwiającą skuteczne wykonywanie zadań, w tym: wprowadza podział realizowanych w Banku zadań, zapewniający niezależność zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie od zarządzania ryzykiem na drugim poziomie;¹
- 7) nadzoruje zarządzanie ryzykiem na pierwszym i drugim poziomie;²
- 8) nadzoruje wielkość i profil ryzyka w Banku oraz w podmiotach zależnych;
- 9) ustanawia odpowiednie zasady raportowania, w tym zasady raportowania Zarządu do Rady Nadzorczej; ustanawia zasady raportowania przez jednostki organizacyjne, komórki organizacyjne oraz stanowiska organizacyjne Banku o rodzajach i wielkości ryzyka w działalności, w sposób umożliwiający monitorowanie poziomu ryzyka w Banku; jednym z elementów informacji zarządczej jest raport z realizacji apetytu na ryzyko (zaprezentowanego w postaci wskaźników ilościowych);

¹ Funkcjonujący w Banku system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej jest zorganizowany na trzech niezależnych poziomach:

- 1) na pierwszy poziom składa się zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku;
- 2) na drugi poziom składa się:
 - a) zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powoływanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych (zwane dalej „zarządzaniem ryzykiem na drugim poziomie w zakresie, o którym mowa w lit. a)“);
 - b) działalność komórki do spraw zgodności;
- 3) na trzeci poziom składa się działalność komórki audytu wewnętrznego, przy czym w związku uczestnictwem Banku w Systemie Ochrony, tę działalność wykonuje Spółdzielnia.

² j. w.

- 10) wprowadza niezbędne korekty i udoskonalenia systemu zarządzania w przypadku zmiany wielkości i profilu ryzyka w działalności Banku oraz czynników otoczenia gospodarczego lub wykrycia nieprawidłowości w funkcjonowaniu systemu zarządzania;
- 11) odpowiada za opracowanie, wprowadzenie oraz aktualizację polityki wynagrodzeń;
- 12) zatwierdza przyjęte rodzaje limitów oraz ich wysokość.

W Banku Rumia Spółdzielczym funkcjonuje Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem Bankowym, który jest organem opiniodawczo-doradczym Zarządu Banku. Do zadań Komitetu przede wszystkim należy:

- 1) opracowywanie rekomendacji w zakresie polityki zarządzania ryzykiem bankowym;
- 2) opiniowanie projektów procedur dotyczących wprowadzania nowych produktów, systemów i aplikacji w Banku;
- 3) wydawanie opinii w zakresie monitorowania ryzyka bankowego; w tym poziomu limitów;
- 4) koordynacja kształtowania polityki zarządzania ryzykiem bankowym;
- 5) ocenianie funkcjonowania dotychczasowych i nowych inwestycji kapitałowych Banku;
- 6) kreowanie polityki zarządzania aktywami i pasywami; wyznaczanie planów i kontrola wykonania;
- 7) analiza aktywów i pasywów Banku;
- 8) analiza rachunku zysków i strat;
- 9) ocena ryzyka: kredytowego w tym koncentracji; płynności; stopy procentowej; walutowego; operacyjnego; braku zgodności; kapitałowego;
- 10) ocena funkcjonowania dotychczasowych i nowych projektów inwestycji kapitałowych Banku;
- 11) ocena nowych produktów bankowych;
- 12) analiza wymogów kapitałowych Banku;
- 13) analiza podstawowych wskaźników ekonomicznych Banku;
- 14) analiza kształtowania się stóp procentowych;
- 15) zapewnienie opracowania planu awaryjnego utrzymania płynności;
- 16) opiniuje i składa propozycje zmian w strukturze aktywów i pasywów oraz propozycji zmian oprocentowania produktów;
- 17) inne zlecone przez Zarząd.

W roku 2019 r. odbyło się dwanaście spotkań Komitetu (średnio raz w miesiącu). Raporty Komitetu przedstawiana są na posiedzeniach Zarządu Banku z uwzględnieniem wniosków oraz wydanych rekomendacji.

2. Struktura i organizacja komórki monitorującej dane rodzaje ryzyka

W strukturze organizacyjnej Banku w pionie organizacyjnym, podlegającym Prezesowi Banku, funkcjonuje Zespół Zgodności i Kontroli monitorujące ryzyko braku zgodności oraz Zespół Ryzyka Bankowego, które na dzień 31.12.2019 roku obejmowało swoim zakresem działania monitorowania w szczególności następujących ryzyk:

- 1) ryzyka kredytowego, w tym koncentracji,
- 2) ryzyka płynności,
- 3) ryzyka stopy procentowej,
- 4) ryzyka walutowego,
- 5) ryzyka operacyjnego, w tym modeli,
- 6) ryzyka kapitałowego
- 7) ryzyka inwestycji.

3. System raportowania

W stosunku do ryzyka objętego szczególnym nadzorem opracowane zostały metody ich pomiaru oraz system raportowania. Bank dokonuje pomiaru ryzyka: płynności, operacyjnego, adekwatności kapitałowej Filar I z miesięczną częstotliwością. Wyniki pomiaru wraz ze stosownym opisem w formie analizy przekazywane są :

- 1) miesięcznie członkom Komitetu ds. Zarządzania Ryzykiem Bankowym,
- 2) kwartalnie Zarządowi Banku,
- 3) półrocznie Radzie Nadzorczej Banku.

W zakresie ryzyka kredytowego, w tym koncentracji, stopy procentowej, walutowego, inwestycji oraz adekwatności kapitałowej Filar II analiza przeprowadzana jest z częstotliwością kwartalną. Wyniki analizy przedstawiane są:

- 1) kwartalnie członkom Komitetu ds. Zarządzania Ryzykiem Bankowym, Zarządowi Banku,
- 2) półrocznie Radzie Nadzorczej Banku.

W zakresie ryzyka braku zgodności analiza przeprowadzana jest półrocznie i w tym terminie przekazywana Zarządowi i Radzie Nadzorczej Banku.

4. Dodatkowe informacje w zakresie systemu zarządzania.

Zgodnie z zapisami § 26 Statutu Zarząd Banku składa się z 3 (trzech) osób w tym Prezesa, Pierwszego Wiceprezesa i Wiceprezesa Zarządu. Członkowie Zarządu nie zajmują w BRS stanowisk dyrektorskich. Rada Nadzorcza Banku na podstawie zapisów § 22 ust 2 Statutu składa się z 9 (dziewięciu) osób, wybieranych tylko z członków BRS (z wyłączeniem udziałowców będących pracownikami Banku).

Członków Zarządu powołuje Rada Nadzorcza w głosowaniu tajnym z uwzględnieniem indywidualnej oceny kwalifikacji kandydatów na członków Zarządu polegającej na ocenie wiedzy, umiejętności i

doświadczenia, odpowiedniego do pełnionych funkcji i powierzonych obowiązków oraz dawania rękojmi należytego wykonywania obowiązków. Pełnienie funkcji w Zarządzie Banku powinno stanowić główny obszar działalności zawodowej członka Zarządu. Dodatkowo powołanie Prezesa następuje za zgodą Komisji Nadzoru Finansowego w trybie przewidzianym w ustawie Prawo bankowe. Powyższe zasady zostały uregulowane w zapisach § 26 Statutu Banku. Ponadto w BRS obowiązuje Polityka oceny odpowiedniości kandydatów na członków Zarządu, członków Zarządu oraz Zarządu wprowadzona Uchwałą Rady Nadzorczej. Niniejszą Polityką Bank wprowadza wymagania określone w art. 22aa ustawy Prawo Bankowe i metodologię przeprowadzenia oceny członków Zarządu zawartą w Wytocznych EBA, uwzględniając zasadę proporcjonalności i różnorodność przy rekrutowaniu członków Zarządu oraz przeznaczenia odpowiednich środków na wprowadzenie ich w obowiązki i ich szkolenie z naciskiem na przygotowanie członków Zarządu do pełnienia przez nich funkcji poprzez znajomość rynku lokalnego. Zgodnie z § 13 powyższej Polityki Rada w ramach procesu rekrutacji członków Zarządu:

- 1) przygotowuje opis zadań i umiejętności w odniesieniu do konkretnego stanowiska;
- 2) ocenia odpowiedni bilans wiedzy, umiejętności i doświadczenia w ramach Zarządu;
- 3) ocenia przewidywane zaangażowanie pod względem poświęcanego czasu;
- 4) uwzględnia cele polityki dotyczącej różnicowania.

Zgodnie z zapisami Statutu § 14 ust 2 pkt 18 wyboru członków Rady Nadzorczej dokonuje Zebranie Przedstawicieli z uwzględnieniem indywidualnej oceny kwalifikacji kandydatów na członków oraz członków Rady polegającej na ocenie wiedzy, umiejętności i doświadczenia, odpowiedniego do pełnionych funkcji i powierzonych obowiązków oraz dawania rękojmi należytego wykonywania obowiązków. Ponadto w BRS obowiązuje również „Polityka oceny odpowiedniości kandydatów, określa kryteria brane pod uwagę przy wyborze członków Rady Nadzorczej w celu zapewnienia, by członkowie Rady Nadzorczej byli w stanie w sposób konstruktywny weryfikować podejmowane przez Zarząd decyzje oraz sprawować skuteczny nadzór nad Bankiem, a także by posiadali wiedzę, doświadczenie i umiejętności niezbędne do realizacji czynności nadzorczych oraz by ich reputacja osobista nie stwarzała zagrożenia dla utraty reputacji Banku. Ocenę odpowiedniości kandydatów na członków RN dokonuje Zebranie Przedstawicieli.

W 2019 roku Zebranie Przedstawicieli przyjęło „Politykę różnicowania członków organu zarządzającego oraz personelu w BRS”, która dotyczy różnicowania członków organu zarządzającego, zarówno pełniącego funkcję kierowniczą, jak i pełniącego funkcję nadzorczą. Jej celem jest dotarcie do szerokiego zakresu właściwości i kompetencji przy rekrutacji powyższych osób, tak by pozyskać różne punkty widzenia i doświadczenia oraz umożliwić wydawanie niezależnych opinii i rozsądnych decyzji w ramach organu zarządzającego. Bank dąży do stworzenia przyjaznego dla wszystkich, niedyskryminującego i dostępnego miejsca pracy lub wykonywania funkcji, w którym bez względu na różnicowanie pracowników każdy będzie szanowany i traktowany na równi z pozostałymi. W celu zapewnienia różnicowania wśród personelu, jak i w organie zarządzającym prowadzi się m.in. działania polegające na:

- poszukiwaniu kandydatów na pracowników i członków organu zarządzającego, różnorodnych pod względem ukończonych szkół i uczelni, wieku, płci, kwalifikacji, doświadczenia

zawodowego, narodowości, pochodzenia, stanu zdrowia, statusu rodzinnego, miejsca zamieszkania;

- budowaniu różnorodnych zespołów w ramach struktury wewnętrznej;
- przeciwdziałaniu jakimkolwiek formom mobbingu, nękania, dyskryminacji;
- zapewnieniu udziału personelu i członków organów Banku w szkoleniach i spotkaniach, lub innych formach pozyskiwania umiejętności i wiedzy;
- zapewnieniu integracji personelu, jak i członków organów Banku;
- monitorowaniu atmosfery i kultury organizacyjnej w pracy;
- wspieraniu pracowników i członków organu zarządzającego w godzeniu różnych ról zawodowych i prywatnych.

5. Strategie, procesy oraz pomiar i monitorowanie poszczególnych rodzajów ryzyk.

Do podstawowych ryzyk, które podlegają szczególnemu nadzorowi, zalicza się:

- 1) ryzyko kredytowe, w tym koncentracji,
- 2) ryzyko płynności,
- 3) ryzyko stopy procentowej,
- 4) ryzyko walutowe,
- 5) ryzyko operacyjne, w tym modeli,
- 6) ryzyko kapitałowe,
- 7) ryzyko inwestycji,
- 8) ryzyko braku zgodności.

Ryzyko kredytowe, w tym koncentracji

1) Cele strategiczne:

a) Cele strategiczne w zakresie ryzyka kredytowego obejmują:

- wdrożenie systemu zarządzania ryzykiem kredytowym zapewniającego stabilny rozwój odpowiedniego jakościowo portfela kredytowego;
- dostarczanie Zarządowi Banku informacji o poziomie ryzyka kredytowego umożliwiających podejmowanie ostrożnościowych, zasadnych decyzji dotyczących działalności kredytowej Banku;
- utrzymywanie jakości portfela kredytowego Banku, wyrażonej udziałem kredytów zagrożonych w kredytach ogółem na poziomie nie wyższym od 9%;
- utrzymywanie pokrycia rezerwami celowymi i odpisami na odsetki należności zagrożonych od podmiotów sektora niefinansowego i instytucji rządowych lub samorządowych na poziomie co najmniej 33%;

- ograniczanie ryzyka utraty wartości aktywów, wynikającego z pozostałych (poza kredytami) aktywów Banku.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- stosowanie odpowiednich standardów zawartych w regulacjach kredytowych, w szczególności dotyczących oceny zdolności kredytowej klientów Banku oraz prowadzenia monitoringu kredytów;
- ustanawianie skutecznych i adekwatnych do ponoszonego ryzyka zabezpieczeń spłaty kredytów, w szczególności weryfikacja ich wartości i płynności, zarówno podczas oceny wniosku kredytowego, jak i w ramach prowadzonego monitoringu, ograniczanie ryzyka prawnego w procesie ustanawiania zabezpieczeń;
- inwestowanie nadwyżek zgromadzonych środków na lokatach w Banku Zrzeszającym lub za pośrednictwem Banku Zrzeszającego w innych instrumentach finansowych w ramach limitów ustanowionych przez System Ochrony SGB; Bank zakłada, że maksymalna kwota instrumentów finansowych, innych niż wyemitowane przez Skarb Państwa lub NBP nie może przekroczyć 15% funduszy własnych Banku;
- utrzymywanie w bilansie Banku tylko portfeli aktywów o charakterze bankowym;
- utrzymywanie aktywów obciążonych najwyższym ryzykiem kredytowym, tj. portfela kredytów podmiotów niefinansowych na poziomie 80% ich udziału w sumie bilansowej powiększonej o zobowiązania pozabilansowe udzielone dotyczące finansowania.

b) Cele strategiczne w zakresie ryzyka inwestycji obejmują:

- stworzenie możliwości poprawy rentowności działania przy jednoczesnym zachowaniu standardów bezpieczeństwa i ograniczaniu ryzyka;
- stworzenie możliwości poprawy współczynników kapitałowych, poprzez obniżenie kwoty aktywów ważonych ryzykiem;
- ograniczanie ryzyka związanego z transakcjami w instrumenty finansowe;
- przeprowadzanie transakcji zakupu instrumentów finansowych wyłącznie za pośrednictwem i zgodą Banku Zrzeszającego.

Bank realizuje powyższe cele strategiczne poprzez:

- wprowadzenie odpowiednich standardów dotyczących zarządzania ryzykiem inwestycji i ich przestrzeganie;
- nie dokonywanie inwestycji kapitałowych za wyjątkiem instrumentów kapitałowych Banku Zrzeszającego oraz inwestycji kapitałowych dokonywanych w wyjątkowych przypadkach za zgodą Banku Zarządzającego;
- przestrzeganie limitów w ograniczających ryzyko inwestycji wyznaczonych przez Bank Zrzeszający;
- ograniczenie łącznej kwoty inwestycji w instrumenty finansowe do poziomu 15% funduszy własnych.

- c) Cele strategiczne w zakresie ryzyka koncentracji obejmują:
- utrzymywanie umiarkowanie zdywersyfikowanego portfela kredytowego w zakresie uwarunkowanym terenem działania Banku;
 - bezwzględne przestrzeganie limitów dużych ekspozycji określonych w CRR;
 - budowę, weryfikację i aktualizację Zasad zarządzania ryzykiem koncentracji;
- Bank realizuje cele strategiczne poprzez:
- angażowanie się Banku w branże, w których obsłudze Bank posiada wieloletnie doświadczenie oraz ustalanie limitów koncentracji w pojedyncze branże;
 - ograniczenie łącznej kwoty dużych ekspozycji do poziomu 100% uznanego kapitału oraz istotnych ekspozycji do poziomu 200% uznanego kapitału;
 - ograniczanie ryzyka koncentracji w ten sam rodzaj zabezpieczenia w postaci hipoteki poprzez opracowanie i stosowanie odpowiednich standardów postępowania dotyczących zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie.
- d) Cele strategiczne w zakresie ryzyka związanego z udzielaniem kredytów zabezpieczonych hipotecznie obejmują:
- wdrożenie, weryfikacja i aktualizacja zasad zarządzania ryzykiem w obszarze związanym z ekspozycjami zabezpieczonymi hipotecznie, które będą uwzględniały w sposób adekwatny do skali prowadzonej działalności zapisy dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie;
 - prowadzenie działalności w zakresie związanym z udzielaniem kredytów zabezpieczonych hipotecznie mającej na celu utrzymanie zaangażowania na nieistotnym poziomie;
 - utrzymywanie udziału portfela kredytów zagrożonych zabezpieczonych hipotecznie na poziomie nie wyższym od 10% całego portfela kredytów zabezpieczonych hipotecznie;
 - zaangażowanie się w ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie maksymalnie do 95% ich udziału w portfelu kredytowym.
- Bank realizuje cele strategiczne poprzez:
- udzielanie kredytów zabezpieczonych hipotecznie, tym klientom detalicznym w przypadku których poziom relacji wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych i innych niż kredytowe zobowiązań finansowych do dochodów tych klientów (wskaźnik Dtl) nie przekracza poziomów:
 - a) 50% w przypadku, gdy dochód klienta detalicznego nie przekracza poziomu przeciętnego kwartalnego wynagrodzenia netto w gospodarce (PKWN),
 - b) 65% w przypadku, gdy dochód klienta detalicznego przekracza poziom przeciętnego kwartalnego wynagrodzenia netto w gospodarce (PKWN).

- stosowanie limitów LtV, na maksymalnym poziomie³:
 - a) 80% - przypadku ekspozycji kredytowych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych;
 - b) 90% - przypadku ekspozycji kredytowych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych, gdy część ekspozycji przekraczająca 80% LtV jest odpowiednio ubezpieczona, lub kredytobiorca przedstawił dodatkowe zabezpieczenie w formie blokady środków na rachunku bankowym lub poprzez zastaw na denominowanych w złotych dłużnych papierach wartościowych Skarbu Państwa lub NBP;
 - c) 75% - w przypadku ekspozycji kredytowej zabezpieczonej na nieruchomości komercyjnej;
 - d) 80% w przypadku ekspozycji kredytowej zabezpieczonej na nieruchomości komercyjnej, gdy część ekspozycji przekraczająca 75% LtV jest odpowiednio ubezpieczona, lub kredytobiorca przedstawił dodatkowe zabezpieczenie w formie blokady środków na rachunku bankowym lub poprzez zastaw na denominowanych w złotych dłużnych papierach wartościowych Skarbu Państwa lub NBP.
- kierowanie oferty kredytów hipotecznych głównie do klientów detalicznych i przedsiębiorców indywidualnych oraz przedsiębiorstw i spółek prywatnych, preferowanie zabezpieczeń hipotecznych w postaci nieruchomości mieszkalnych, stosowanie maksymalnego okresu kredytowania 30 lat.
- stosowanie ostrożnego podejścia do wycen nieruchomości, m.in. poprzez:
 - a) dokonywanie weryfikacji wycen przez pracowników posiadających odpowiednie przeszkolenie;
 - b) zlecanie ponownych wycen, jeżeli w ocenie Banku wartość nieruchomości obniżyła się o 10% i jeżeli zabezpieczenia ekspozycji Banku na tej nieruchomości pomniejszają podstawę naliczania rezerw celowych i odpisów aktualizujących dotyczących odsetek.
- e) Cele strategiczne w zakresie ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych obejmują:
 - wdrożenie, weryfikacja i aktualizacja zasad zarządzania ryzykiem w obszarze związanym z detalicznymi ekspozycjami kredytowymi, które będą uwzględniały w sposób adekwatny do skali prowadzonej działalności zapisy dobrych praktyk w zakresie zarządzania detalicznymi ekspozycjami kredytowymi;

³ Dla ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie na nieruchomościach mieszkalnych powstałych do 31 grudnia 2014 r. poziom wskaźnika LtV może osiągać 95%, powstałych w okresie od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2015 r. poziom wskaźnika LtV nie powinien przekraczać 90%, powstałych w okresie od 1 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2016 r. wartość wskaźnika LtV nie powinna przekraczać:

a) 85% lub,

b) 90% w przypadku, gdy część ekspozycji przekraczająca 85% LtV jest odpowiednio ubezpieczona, lub kredytobiorca przedstawił dodatkowe zabezpieczenie w formie blokady środków na rachunku bankowym lub poprzez zastaw na denominowanych w złotych dłużnych papierach wartościowych Skarbu Państwa lub NBP.

- prowadzenie działalności w zakresie związanym z udzielaniem detalicznych ekspozycji kredytowych mającej na celu utrzymanie zaangażowania na nieistotnym poziomie;
- utrzymywanie udziału portfela detalicznych ekspozycji zagrożonych na poziomie nie wyższym od 5% całego portfela detalicznych ekspozycji kredytowych;
- zaangażowanie się w detaliczne ekspozycje kredytowe maksymalnie do 8% ich udziału w portfelu kredytowym.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- przyjęcie maksymalnego okresu kredytowania dla detalicznych ekspozycji kredytowych na 8 lat; udzielanie kredytów detalicznych tym klientom w przypadku których poziom relacji wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych i innych niż kredytowe zobowiązań finansowych do dochodów tych klientów (wskaźnik Dtl⁴) nie przekracza:
 - a. 60% - w przypadku, gdy dochód klienta detalicznego nie przekracza poziomu przeciętnego kwartalnego wynagrodzenia netto w gospodarce (PKWN) i kredyt jest udzielony do 5 lat włącznie;
 - b. 75% - w przypadku, gdy dochód klienta detalicznego przekracza poziom przeciętnego kwartalnego wynagrodzenia netto w gospodarce (PKWN) i kredyt jest udzielony do 5 lat włącznie;
 - c. 50% - w przypadku, gdy dochód klienta detalicznego nie przekracza poziomu przeciętnego kwartalnego wynagrodzenia netto w gospodarce (PKWN) i kredyt jest udzielony powyżej 5 lat;
 - d. 65% - w przypadku, gdy dochód klienta detalicznego przekracza poziom przeciętnego kwartalnego wynagrodzenia netto w gospodarce (PKWN) i kredyt jest udzielony powyżej 5 lat.
- kierowanie oferty kredytów detalicznych głównie do klientów indywidualnych, korzystających z produktów wysokomarzowych (zgodnie z wytycznymi Polityki Kredytowej Banku na rok 2019).

2) Proces zarządzania:

W procesie zarządzania ryzykiem kredytowym uczestniczą:

- a) Rada Nadzorcza – która
 - 1) w ramach pełnionego nadzoru właścicielskiego dokonuje okresowej oceny i nadzoruje wszystkie aspekty polityki zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku;

⁴ Definicja wskaźnika Dtl znajduje się w procedurze szczegółowej dotyczącej zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych.

- 2) zatwierdza cele strategiczne w tym apetyt na ryzyko w zarządzaniu ryzykiem kredytowym, zawarte w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem;
 - 3) udziela zgody na udzielenie kredytu, pożyczki pieniężnej, gwarancji bankowej lub poręczenia członkowi Zarządu albo Członkowi Rady Nadzorczej Banku, o której mowa w art. 79a ustawy Prawo bankowe oraz art. 46 § 1 pkt 8 ustawy Prawo spółdzielcze.
- b) Zarząd, który:
- 1) zatwierdza zasady zarządzania ryzykiem kredytowym;
 - 2) wyznacza osoby odpowiedzialne za opracowanie, wprowadzenie i aktualizację zasad, o których mowa w pkt 1);
 - 3) odpowiada za skuteczność zarządzania ryzykiem kredytowym;
 - 4) podejmuje decyzje kredytowe;
 - 5) akceptuje ustalenia/wyniki procesu monitoringu ekspozycji kredytowych, zgodnie z zapisami procedury dotyczącej klasyfikacji i tworzenia rezerw celowych na ryzyko związane z działalnością banków.
 - 6) odpowiada za przekazywanie Radzie Nadzorczej okresowej informacji z zakresu ryzyka kredytowego.
- c) Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem Bankowym, który:
- 1) opiniuje metody pomiaru i oceny portfelowego ryzyka kredytowego;
 - 2) opiniuje poziom limitów dla portfelowego ryzyka kredytowego;
 - 3) ocenia poziom portfelowego ryzyka kredytowego występującego w Banku i wydaje stosowne rekomendacje dla Zarządu.
- d) Komitet Kredytowy – którego członkowie, na posiedzeniach Komitetu Kredytowego, w ramach posiadanych kompetencji określonych w stosownych aktach wewnętrznych, opiniują wnioski kredytowe.
- e) Zespół Ryzyka Bankowego – będący komórką monitorującą ryzyko portfelowe, która podlega Prezesowi Zarządu, wykonuje zadania związane z:
- 1) okresowym weryfikowaniem i aktualizowaniem procedur kredytowych obejmujących zarządzanie wszystkimi aspektami ryzyka kredytowego, przygotowaniem propozycji zmian procedur dla Zarządu;
 - 2) zapewnieniem zgodności procedur ze strategią działania Banku i strategią zarządzania ryzykiem;
 - 3) opracowywaniem i aktualizowaniem zasad oceny wartości zabezpieczeń;
 - 4) proponowaniem wysokości przyjętych limitów;
 - 5) dokonywaniem pomiaru ryzyka;
 - 6) sporządzaniem raportów dla Zarządu i Rady Nadzorczej.
- f) Zespół Analiz Kredytowych, który podlega Pierwszemu Wiceprezesowi Zarządu, wykonuje zadania związane z:

- 1) analizą wniosków kredytowych, w tym oceną zdolności kredytowej i oceną adekwatności proponowanego zabezpieczenia;
 - 2) przygotowaniem propozycji decyzji kredytowej;
- g) Zespół Monitoringu i Windykacji, który podlega Pierwszemu Wiceprezesowi Zarządu, wykonuje zadania związane z:
- 1) badaniem terminowości spłat kredytów pod kątem tworzenia rezerw celowych;
 - 2) badaniem sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta;
 - 3) badaniem adekwatności przyjętych zabezpieczeń;
 - 4) monitoringiem ekspozycji kredytowych;
 - 5) współpracą z oddziałami w zakresie restrukturyzacji ekspozycji kredytowych;
 - 6) podejmowaniem działań faktycznych i prawnych w celu zaspokojenia należności.
- h) Wskazani pracownicy jednostek organizacyjnych Banku wykonują zadania związane z:
- 1) pozyskiwanie klientów (z uwzględnieniem identyfikacji podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie);
 - 2) gromadzenie dokumentacji kredytowej do wniosku o kredyt (z uwzględnieniem identyfikacji podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie);
 - 3) weryfikację danych o klientach (z uwzględnieniem identyfikacji podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie);
 - 4) dokonywanie analizy zdolności i wiarygodności kredytowej, ocenę jakości i skuteczności zabezpieczenia i wydanie odpowiedniej rekomendacji decyzji kredytowej w ramach posiadanych uprawnień (z uwzględnieniem identyfikacji podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie), dla kredytów do 100 tys. zł;
 - 5) przygotowanie umów kredytowych dla kredytów do kwoty 100 tys. zł;
 - 6) uruchamianie kredytów;
 - 7) bieżący kontakt z klientem;
 - 8) prowadzenie monitoringu pojedynczych transakcji kredytowych (z uwzględnieniem identyfikacji podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie), przy czym konkretnej transakcji kredytowej nie może monitorować osoba, która przygotowywała analizę wniosku i rekomendację decyzji kredytowej dotyczącej tej transakcji.

3) Pomiar i monitorowanie:

Pomiar ryzyka kredytowego odbywa się w dwóch obszarach:

- a) w zakresie pojedynczej ekspozycji kredytowej poprzez:
- stosowanie standardów kredytowych przy uwzględnieniu rodzaju produktu kredytowego, przy czym standardy kredytowe to określone zasady kredytowania i normy zawarte w odpowiednich regulacjach kredytowych;
 - ograniczanie wysokości kredytu poprzez jednostkowe limity zaangażowań,
 - stosowanie odpowiedniego podziału zadań i kompetencji w procesach identyfikacji, pomiaru i monitorowania ryzyka kredytowego oraz w podejmowaniu decyzji kredytowych,

- badanie terminowości spłaty zaangażowań klientów wobec Banku, ocenę sytuacji ekonomiczno – finansowej kredytobiorcy i ewentualne stwierdzenie zagrożeń terminowej obsługi kredytu wraz z odsetkami;
 - wycena ekspozycji kredytowej, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków poprzez utworzenie rezerw celowych dla ekspozycji zaliczonych do wyższej niż „normalna” kategorii ryzyka;
 - badanie przestrzegania limitów jednostkowych na ekspozycje kredytowe;
 - ocena adekwatności przyjętych zabezpieczeń;
 - windykację i nadzór nad kredytami zagrożonymi;
 - kontrolę kredytową.
- b) w odniesieniu do portfela kredytowego i obejmuje w szczególności:
- ocenę struktury podmiotowej, rodzajowej i jakościowej portfela kredytowego;
 - ocenę poziomu wskaźnika kredytów zagrożonych, badanie udziału portfeli kredytów zagrożonych w podportfelach kredytowych;
 - ocenę wielkości salda rezerw celowych/różnicy wartości rezerw i aktualizacji w porównaniu z wielkością wyniku na działalności bankowej i wielkością wyniku finansowego Banku;
 - ocenę stopnia pokrycia rezerwami celowymi kredytów zagrożonych;
 - ocenę wartości odzysku z zabezpieczeń oraz poziomu pokrycia kredytów zabezpieczeniami,
 - ocenę udziału kredytów restrukturyzowanych w portfelu kredytowym,
 - ocenę wskaźnika Texas, w przypadku, w którym wskaźnik kredytów zagrożonych (NPL) jest nie mniejszy niż 5%,
 - monitorowania kredytów zagrożonych, ich struktury, czynników ryzyka;
 - analizę ryzyka wynikającego z zaangażowań wobec podmiotów, o których mowa w art. 79a ustawy Prawo bankowe;
 - analizę ryzyka kredytowego z tytułu koncentracji;
 - ocenę skali stosowanych odstępstw od warunków kredytowania i ich wpływu na ryzyko;
 - przeprowadzaniu testów warunków skrajnych portfela kredytowego;
 - monitorowanie i kontrolę stopnia wykorzystania wprowadzonych limitów;
 - monitorowanie skuteczności działań windykacyjnych oraz restrukturyzacyjnych;
 - ustalenie adekwatnego do potrzeb systemu informacji zarządczej;
 - stosowanie odpowiednich mechanizmów kontrolnych.

Ryzyko płynności

1) Cele strategiczne:

Cele strategiczne w zakresie ryzyka płynności obejmują:

- zapewnienie finansowania aktywów i terminowego wykonywania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia straty,
- zapobieganie powstania sytuacji kryzysowej, zwłaszcza z powodu czynników wewnątrzbankowych oraz posiadanie aktualnego i skutecznego planu awaryjnego na wypadek wystąpienia takiej sytuacji,

Bank realizuje powyższe cele strategiczne poprzez:

- utrzymywanie przez Bank nadwyżki aktywów nieobciążonych na minimalnym poziomie stanowiącym zabezpieczenie na wypadek zrealizowania się scenariuszy warunków skrajnych płynności w „horyzoncie przeżycia” wynoszącym 30 dni (tolerancja ryzyka płynności)
- realizowanie strategii finansowania;
- pozyskiwanie depozytów o możliwie długich terminach wymagalności, tak aby Bank mógł otwierać po stronie aktywnej pozycje o dłuższym horyzoncie czasowym;
- utrzymywanie na bezpiecznym poziomie nadzorczych miar płynności, przy jednoczesnym minimalizowaniu kosztów z tym związanych;
- utrzymywanie wymogu pokrycia płynności (wskaźnika LCR) oraz stabilnego finansowania (wskaźnika NSFR) przynajmniej na poziomie określonym w Planie Naprawy jako poziom ostrzegawczy;
- finansowanie na bezpiecznym poziomie kredytów powiększonych o majątek trwały przez depozyty powiększone o fundusze własne z zachowaniem limitu przyjętego w Systemie Ochrony;
- utrzymywanie płynnościowej struktury bilansu na poziomie zapewniającym występowanie nadwyżki skumulowanych aktywów nad skumulowanymi pasywami w okresie do 1 roku oraz nadwyżki skumulowanych pasywów nad skumulowanymi aktywami w okresie powyżej 1 roku;
- zapewnienie globalnej wypłacalności Banku, oznaczającej posiadanie skumulowanej luki płynności (bez uwzględnienia zobowiązań pozabilansowych udzielonych i otrzymanych oraz funduszy własnych w pasywach) na poziomie nieujemnym;
- dywersyfikacja źródeł finansowania poprzez ograniczanie udziału środków dużych deponentów;

- dążenie do podnoszenia stabilności źródeł finansowania głównie poprzez pozyskiwanie środków od gospodarstw domowych po akceptowalnej cenie oraz poprzez wydłużenie terminów wymagalności;
- identyfikacja wszelkich zagrożeń związanych z ryzykiem utraty płynności w zależności od stwierdzonego charakteru zagrożenia postępowanie według procedur awaryjnych określonych w obowiązujących w Banku zasadach zarządzania ryzykiem płynności.

2) **Proces zarządzania oraz pomiar i monitorowanie** zostały opisane w dziale XI.

Ryzyko stopy procentowej

1) Cele strategiczne:

Cele strategiczne w zakresie ryzyka stopy procentowej obejmują:

- Optymalizację wyniku odsetkowego w warunkach zmienności rynkowych stóp procentowych;
- ograniczanie negatywnego wpływu zmian stóp procentowych poprzez doskonalenie narzędzi pomiaru i odpowiednie kształtowanie struktury aktywów i pasywów wrażliwych na zmiany stóp procentowych;
- utrzymywanie poziomu ryzyka w ramach ustanowionych limitów opisanych w wewnętrznej procedurze dotyczącej zasad zarządzania ryzykiem stopy procentowej lecz nie więcej niż 15% annualizowanego wyniku odsetkowego dla ryzyka przeszacowania oraz 5% annualizowanego wyniku odsetkowego dla ryzyka bazowego.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- ograniczenie ryzyka stopy procentowej tylko do portfela bankowego i tylko do pozycji wynikających z produktów bilansowych;
- ograniczenie kwoty pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych z terminami przeszacowania powyżej 1 roku do maksymalnie 5% sumy bilansowej;
- zmniejszanie ryzyka bazowego poprzez:
 - stosowanie dla produktów klientowskich stóp bazowych w postaci stawek własnych Banku (w zakresie przewidzianym w przepisach prawa);
 - oferowanie klientom produktów depozytowych, których oprocentowanie uzależnione byłoby od stawek rynkowych (stóp rynku międzybankowego);
- dążenie do wypracowywania jak największych przychodów pozaodsetkowych.

2) Proces zarządzania:

- a) Rada Nadzorcza w ramach pełnionego nadzoru właścicielskiego dokonuje okresowej oceny kluczowych aspektów zarządzania ryzykiem stopy procentowej w banku, w tym zgodności prowadzonej polityki z obowiązującą strategią oraz planem finansowym.
- b) Prezes Zarządu w zakresie nadzoru nad zarządzaniem ryzykiem stopy procentowej, w tym nad: identyfikacją, pomiarem, monitorowaniem i sprawozdawaniem ryzyka stopy procentowej;
- c) Wiceprezes Zarządu w zakresie nadzoru nad bieżącym zarządzaniem ryzykiem stopy procentowej, za wyjątkiem zagospodarowywania nadwyżek środków Banków.
- d) Pierwszy Wiceprezes w zakresie nadzoru nad operacyjnym zarządzaniem ryzykiem stopy procentowej, nadzorujący komórkę zarządzania „wolnymi środkami”.
- e) Zadania związane z kształtowaniem pozycji bilansowych wrażliwych na zmiany stóp procentowych banku wykonuje odpowiednio:
 - Zarząd w zakresie ustalania oprocentowania produktów oraz decyzji kształtujących poziom pozycji bilansowych wrażliwych na zmiany stóp procentowych,
 - Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem Bankowym w zakresie składania propozycji zmian w strukturze aktywów i pasywów oraz propozycji zmian oprocentowania produktów,
 - komórka zarządzająca w zakresie kształtowania poziomu pozycji bilansowych wrażliwych na zmiany stóp procentowych, np. przez przyjmowanie depozytów, udzielanie kredytów, składanie depozytów w banku zrzeszającym, ustalenie w ramach posiadanych pełnomocnictw indywidualnego oprocentowania produktów.
- f) Zadania związane z pomiarem, monitorowaniem i kontrolowaniem poziomu ryzyka stopy procentowej w banku pełni Zespół Ryzyka Bankowego.
- g) Oceny bieżącego i planowanego poziomu ryzyka stopy procentowej banku dokonuje Zarząd i Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem Bankowym.

3) Pomiar i monitorowanie:

Pomiar i monitorowanie obejmuje przede wszystkim:

- strukturę bilansu Banku z punktu narażenia na ryzyko stopy procentowej;
- zestawienie aktywów i pasywów wrażliwych według terminów przeszacowania (Luka przeszacowania, Luka przeszacowania z uwzględnieniem mnożników);
- wpływ zmiany stóp procentowych na wynik finansowy Banku informację o poziomie ryzyka przeszacowania i poziomie ryzyka bazowego (oddzielnie i łącznie);
- wpływ wynikający z ustawy antylichwiarskiej;
- wpływ zmiany stóp procentowych na wartość ekonomiczną Banku;
- pomiar powiązań ryzyka stopy procentowej z innymi rodzajami ryzyka ;
- wyniki testów warunków skrajnych;
- analiza wskaźnikowa;
- stopień realizacji i przestrzegania limitów.

Ryzyko walutowe

1) Cele strategiczne:

Cele strategiczne w zakresie działalności walutowej obejmują:

- obsługa klientów Banku w zakresie posiadanych uprawnień walutowych;
- zapewnienie klientom Banku kompleksowej obsługi w zakresie prowadzenia rachunków walutowych bieżących i terminowych, obsługi kasowej, realizacji przelewów otrzymywanych i wysyłanych za granicę oraz wykonywania innych czynności obrotu dewizowego głównie za pośrednictwem Banku Zrzeszającego;
- minimalizowanie ryzyka walutowego.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- dążenie do utrzymania domkniętych indywidualnych pozycji walutowych, tak aby pozycja walutowa całkowita nie przekroczyła 1% funduszy własnych Banku;
- prowadzenie transakcji wymiany walut głównie z bankiem zrzeszającym polegających na zagospodarowywaniu nadwyżek środków walutowych oraz domykaniu otwartych pozycji walutowych Banku; transakcje walutowe nie mają charakteru spekulacyjnego;
- utrzymywanie poziomu aktywów płynnych w walutach obcych które zaspokoją wpływy netto w danej walucie obcej ;
- podnoszenie kwalifikacji kadry oraz ścisłą współpracę w tym zakresie z Bankiem Zrzeszającym;
- niedokonywanie transakcji w walutach niewymienialnych.

2) Proces zarządzania ryzykiem walutowym:

W procesie zarządzania ryzykiem walutowym w Banku uczestniczą:

a) Rada Nadzorcza, która :

- w ramach pełnionego nadzoru właścicielskiego dokonuje okresowej oceny i nadzoruje wszystkie aspekty polityki zarządzania ryzykiem walutowym w Banku;
- zatwierdza cele strategiczne w zarządzaniu ryzykiem walutowym, zawarte w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem;
- ocenia adekwatność i skuteczność systemu zarządzania ryzykiem walutowym na podstawie okresowej, syntetycznej informacji na temat poziomu ryzyka, na jakie narażony jest Bank.

b) Zarząd zapewnia skuteczne działanie systemu zarządzania ryzykiem walutowym;

- zatwierdza zasady zarządzania ryzykiem walutowym;
- wyznacza osoby odpowiedzialne za opracowanie, wprowadzenie i aktualizację zasad;
- odpowiada za utrzymanie ryzyka walutowego na poziomie nie przekraczającym poziomu akceptowalnego przez Radę Nadzorczą.

c) Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem Bankowym, który:

- opiniuje procedurę dot. ryzyka walutowego;
- opiniuje poziom limitów;

- identyfikuje potrzeby zmian w polityce zarządzania ryzykiem walutowym Banku;
 - wydaje rekomendacje dla komórki zarządzającej mające na celu właściwe kształtowanie poziomu ryzyka walutowego Banku;
 - ocenia poziom ryzyka walutowego Banku i wydaje rekomendacje Zarządowi;
 - składa propozycje zmian poziomu kursów Banku.
- d) Zespół Ryzyka Bankowego – będący komórką monitorującą ryzyko walutowe, która podlega Prezesowi Zarządu, wykonujący zadania związane z:
- okresowym weryfikowaniem i aktualizowaniem procedury oraz przygotowywaniem propozycji zmian procedury dla Zarządu, w tym weryfikowaniem i aktualizowaniem metod pomiaru ryzyka walutowego oraz poziomu limitów;
 - zapewnieniem zgodności procedury ze strategią działania Banku i strategią zarządzania ryzykiem;
 - proponowaniem wysokości przyjętych limitów;
 - dokonywaniem pomiaru i monitorowaniem poziomu ryzyka, przeprowadzaniem testów warunków skrajnych;
 - analizą wskaźników służących ocenie poziomu ryzyka walutowego;
 - monitorowaniem stopnia wykorzystania limitów;
 - oceną nowych produktów bankowych w zakresie potencjalnego wpływu na ryzyko walutowe;
 - sporządzaniem raportów dla Komitetu ds. Zarządzania Ryzykiem Bankowym, Zarządu i Rady Nadzorczej.
- e) Wyznaczeni pracownicy Pionu Handlowego, którzy podlegają Wiceprezesowi Zarządu i Zespół Administrowania Rachunkami podlegający Pierwszemu Wiceprezesowi Zarządu – będący komórką zarządzającą ryzykiem walutowym, wykonujący zadania związane z:
- zarządzanie ryzykiem walutowym;
 - obsługę transakcji walutowych;
 - przestrzeganie limitów w zakresie ryzyka walutowego;
 - wyliczanie bieżącej pozycji walutowej Banku;
 - utrzymywanie pozycji walutowej Banku na poziomie zgodnym z obowiązującymi limitami;
 - ustalanie kursów negocjowanych;
 - przestrzeganie limitów związanych z kupnem lub sprzedażą walut obcych zawartych przez upoważnionych pracowników.
- f) Zespół Rachunkowości i Finansów odpowiada za:
- księgowanie i rozliczanie transakcji walutowych;
 - zarządzanie rachunkami walutowymi nostro Banku w Banku Zrzeszającym lub innym banku;
 - lokowanie nadwyżek środków walutowych.

3) Pomiar i monitorowanie:

Pomiar i monitorowanie obejmuje przede wszystkim:

- a) wyliczanie i monitorowanie pozycji walutowej całkowitej i indywidualnej w poszczególnych walutach oraz wymogu kapitałowego na ryzyko walutowe;
- b) poziom limitów;
- c) testy warunków skrajnych.

Ryzyko operacyjne

1) Cele strategiczne:

- a) optymalizacja efektywności gospodarowania poprzez zapobieganie i minimalizowanie strat operacyjnych oraz wyeliminowanie przyczyn ich powstawania,
- b) racjonalizacja kosztów,
- c) zwiększenie szybkości oraz adekwatności reakcji Banku na zdarzenia od niego niezależne,
- d) automatyzację procesów realizowanych w Banku, pozwalającą w sposób bezpieczny zredukować ryzyko wynikające z błędów ludzkich,
- e) wdrożenie efektywnej struktury zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym określenie ról i odpowiedzialności w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Realizacja celów strategicznych w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym oparta jest m.in. na następujących zasadach:

- a) Bank obliczając wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego stosuje metodę wskaźnika bazowego; jednocześnie Bank może podejmować działania mające na celu wdrożenie metody standardowej.
- b) Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku obejmuje:
 - identyfikację procesów,
 - identyfikację ryzyka,
 - pomiar i ocenę ryzyka,
 - stosowanie narzędzi redukcji ryzyka,
 - monitorowanie ryzyka, w tym: raportowanie zdarzeń operacyjnych oraz raportowanie strat operacyjnych, monitorowanie wyznaczonych limitów, analizę kluczowych wskaźników Ryzyka KRI.
- c) Efektywna identyfikacja ryzyka obejmuje wszystkie istotne obszary działalności Banku, oraz jego podmiotów zależnych.
- d) Do skutecznej identyfikacji i pomiaru ryzyka Bank wykorzystuje następujące narzędzia:
 - rejestr zdarzeń i strat operacyjnych;
 - rejestr skarg i reklamacji klientów Banku;

- wyniki testów PCD²;
- dokumentów z audytu wewnętrznego i zewnętrznego;
- rejestr incydentów bezpieczeństwa;
- innych materiałów kontroli wewnętrznej;
- wyniki samooceny ryzyka operacyjnego,
- KRI³.

2) Proces zarządzania

Rada Nadzorcza i Zarząd odpowiadają za stworzenia kultury organizacyjnej, w której nacisk kładzie się na efektywne zarządzanie ryzykiem operacyjnym, przestrzeganie procedur oraz stosowanie ustalonych reguł postępowania przez pracowników Banku.

a) Rada Nadzorcza :

- w ramach pełnionego nadzoru właścicielskiego dokonuje okresowej oceny realizacji założeń Strategii oraz Zasad, co najmniej raz w roku, a w razie potrzeby nakazuje Zarządowi dokonanie rewizji tych regulacji;
- zapewnia, że Zarząd posiada wiedzę i umiejętności niezbędne do realizacji Strategii, w tym również weryfikuje kompetencje Zarządu w tym zakresie;
- jest świadoma profilu ryzyka operacyjnego występującego w Banku, ponieważ regularnie zapoznaje się z syntetyczną informacją, którą otrzymuje od Zarządu;
- zaznajamia się z wykazem procesów zaklasyfikowanych jako procesy kluczowe z punktu widzenia realizacji strategii biznesowej i zarządzania ryzykiem;
- w ramach pełnionego nadzoru właścicielskiego weryfikuje wprowadzone rozwiązania organizacyjne i proceduralne mające na celu ograniczenie występowania konfliktu interesów i powiązań personalnych, na podstawie otrzymywanych informacji;
- w ramach pełnionego nadzoru właścicielskiego nadzoruje funkcjonowanie obszarów technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego, w szczególności zapoznaje się z wynikami testów, przeprowadzonych w obszarze zarządzania ciągłością działania, które uwzględniają informacje o terminowości i skuteczności podejmowanych działań naprawczych.

b) Zarząd :

² PCD – Plany Ciągłości Działania

³ KRI – Kluczowe wskaźniki Ryzyka

- odpowiada za opracowanie i wdrożenie systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym;
 - odpowiada za opracowanie i wdrożenie pisemnych regulacji - Strategii i Zasad oraz ich regularne przeglądy;
 - odpowiada za właściwe funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, w związku z czym ocenia czy system ten jest adekwatny do profilu ryzyka operacyjnego na bazie otrzymywanych informacji;
 - odpowiada za realizację procesu kontroli ryzyka operacyjnego nadzorując zakres i częstotliwość kontroli wewnętrznej, w celu zapewnienia jej adekwatności do profilu ryzyka operacyjnego Banku;
 - zapewnia odpowiednie warunki organizacyjne i techniczne oraz zasoby odpowiadające bieżącym i przyszłym wymaganiom Banku, w tym właściwą współpracę pomiędzy jednostkami odpowiedzialnymi za obszar technologii informacyjnej, strategię działania Banku, bezpieczeństwo, ciągłość działania, zarządzanie ryzykiem operacyjnym, zarządzanie procesami, zarządzanie projektami oraz kontrole wewnętrzne;
 - zapewnia rozwiązania organizacyjne i procedury, które pozwalają na ograniczenie występowania konfliktu interesów i powiązań personalnych;
 - zapewnia poprawność i efektywność zarządzania w obszarach technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego, otrzymuje również stosowne raporty z tych obszarów;
 - okresowo przedkłada Radzie Nadzorczej syntetyczną informację na temat profilu ryzyka operacyjnego, na które narażony jest Bank;
 - odbywa regularne szkolenia z zakresu ryzyk istotnych zidentyfikowanych w Banku;
 - zaznajamia się z okresową informacją w zakresie ryzyka operacyjnego, zgodnie z wdrożonym w Banku SIZ.
- c) Jednostki i komórki organizacyjne Banku w zakresie wykonywanych zadań:
- identyfikują i oceniają ryzyko operacyjne powstające we wszystkich produktach, procesach oraz systemach występujących w danej jednostce organizacyjnej Banku,
 - wykonują pogłębioną analizę ryzyka występującego w procesach kluczowych i krytycznych procesach biznesowych,
 - podejmują działania zmierzające do minimalizowania ryzyka operacyjnego w ramach nadzorowanych produktów, procesów i systemów,
 - monitorują poziom ryzyka operacyjnego oraz bieżąco zarządzają ryzykiem operacyjnym,
 - identyfikują, oceniają i rejestrują zdarzenia i straty operacyjne oraz ich skutki,
 - przygotowują okresowe informacje,
 - realizują postanowienia zawarte w planach utrzymania ciągłości działania.

- d) Komitet ds. Ryzyka Operacyjnego jest odpowiedzialny za ograniczanie ryzyka operacyjnego, w szczególności poprzez:
 - inicjowanie oraz koordynowanie działania w zakresie identyfikacji, pomiaru i monitorowania ryzyka operacyjnego,
 - nadzorowanie działań zmierzających do utrzymania ryzyka operacyjnego na akceptowalnym poziomie.
- e) Wyznaczony przez Zarząd Audytor ryzyka tj. pracownik z Zespołu Ryzyka Bankowego odpowiedzialny jest za monitorowanie ryzyka operacyjnego oraz koordynowanie wykonywanych w Banku zadań z zakresu tego ryzyka.

3) Pomiar i monitorowanie:

Pomiar i monitorowanie obejmuje:

- a) samoocenę ryzyka operacyjnego,
- b) rejestr zdarzeń operacyjnych i strat operacyjnych,
- c) kluczowe wskaźniki ryzyka,
- d) wyniki testowania mechanizmów kontrolnych,
- e) testy warunków skrajnych oraz testów planów ciągłości działania,
- f) rejestr skarg i reklamacji klientów Banku,
- g) rejestr zdarzeń operacyjnych poniesionych przez podmioty funkcjonujące w otoczeniu Banku.

Ryzyko braku zgodności

1) Cele strategiczne:

- a) efektywne przeciwdziałanie możliwościom wystąpienia naruszeń przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania;
- b) sprawne i skuteczne podejmowanie działań naprawczych w sytuacji zidentyfikowania braku zgodności;
- c) dążenie do zgodności regulacji wewnętrznych Banku z przepisami zewnętrznymi;
- d) dążenie i dbałość o:
 - wizerunek zewnętrzny Banku rozumianego jako instytucja zaufania publicznego,
 - pozytywny odbiór Banku przez klientów,
 - przejrzystość działań Banku wobec klientów,
 - stworzenie kadry pracowniczej identyfikującej się z Bankiem, dobrze zorganizowanej wewnętrznie dla realizacji wspólnych celów wytyczonych przez Bank.

2) Proces zarządzania: Rada Nadzorcza w procesie zarządzania ryzykiem braku zgodności:

- 1) nadzoruje wykonywanie przez Zarząd obowiązków dotyczących zapewniania zgodności zarówno w ramach funkcji kontroli, jak i zarządzania ryzykiem braku zgodności;
- 2) zatwierdza zasady zarządzania ryzykiem braku zgodności (w tym regulamin funkcjonowania komórki ds. zgodności) i nadzoruje ich przestrzeganie;
- 3) co najmniej raz na pół roku ocenia efektywność zarządzania ryzykiem braku zgodności przez Bank, w oparciu o okresowe (w tym kwartalne) raporty komórki do spraw zgodności oraz informacje od Zarządu;
- 4) informuje Spółdzielnię o wynikach oceny, o której mowa w pkt 3.

Zarząd w procesie zarządzania ryzykiem braku zgodności:

- 1) odpowiada za efektywne zarządzanie w Banku ryzykiem braku zgodności, w tym za ustanowienie stałej i efektywnie działającej komórki do spraw zgodności, organizację procesu zarządzania ryzykiem oraz nadzór nad jego funkcjonowaniem;
- 2) odpowiada za opracowanie, przyjęcie i wdrożenie oraz zapewnienie przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem braku zgodności;
- 3) odpowiada za składanie sprawozdań Radzie Nadzorczej w sprawie zarządzania w Banku ryzykiem braku zgodności;
- 4) w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w stosowaniu zasad zarządzania ryzykiem braku zgodności podejmuje środki naprawcze lub dyscyplinujące.

W Banku rolę komórki ds. zgodności pełni Zespół Zgodności i Kontroli (Zespół ten funkcjonuje od dnia 01.04.2019 r.); Dyrektor Zespołu Zgodności i Kontroli jest jednocześnie kierującym komórką ds. zgodności. Celem działania komórki ds. zgodności jest zapewnienie zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi oraz standardami rynkowymi, a także normami etycznego postępowania. Komórka ds. zgodności podlega bezpośrednio Prezesowi Zarządu.

Działanie komórki ds. zgodności obejmuje zadania drugiego poziomu systemu kontroli wewnętrznej (drugiej linii obrony przed ryzykiem) polegające na zapewnianiu zgodności w działaniu całego Banku.

Do zadań komórki ds. zgodności należy:

- 1) prowadzenie rejestru naruszeń *compliance*;
- 2) sporządzanie na potrzeby Zarządu i Rady Nadzorczej informacji dotyczących stopnia efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności, zmian w poziomie ryzyka;

- 3) przedstawianie Zarządowi propozycji działań, które będą miały na celu minimalizowanie powstałego ryzyka braku zgodności i ograniczanie występowania takich naruszeń przepisów prawa i norm postępowania przyszłości;
- 4) bieżące informowanie Zarządu o przypadkach występowania istotnych naruszeń *compliance*;
- 5) monitorowanie na bieżąco zmian w zewnętrznych przepisach prawa; informowanie pracowników Banku, w sposób ogólnie dostępny, o zaistniałych zmianach w zewnętrznych przepisach prawa;
- 6) opiniowanie nowych produktów lub procesów pod kątem ryzyka ewentualnego wystąpienia zdarzeń *compliance*;
- 7) opiniowanie procedur wewnętrznych lub wzorów umów, pod kątem ich zgodności z zewnętrznymi przepisami prawa oraz występowania ewentualnych zapisów, które mogłyby wygenerować naruszenie *compliance* (z wyjątkiem wzorów przygotowywanych przez Spółdzielnię lub Bank Zrzeszający oraz zaopiniowanych przez obsługującą Bank kancelarię prawną);
- 8) opiniowanie materiałów reklamowych Banku (z wyjątkiem materiałów przygotowywanych przez Bank Zrzeszający);
- 9) monitorowanie terminowości i zakresu aktualizacji procedur wewnętrznych; informowanie pracowników Banku, w sposób ogólnie dostępny, o zaistniałych zmianach w procedurach wewnętrznych;
- 10) monitorowanie realizacji zaleceń wydanych przez podmioty zewnętrzne, w tym przez Komisję Nadzoru Finansowego oraz Spółdzielnię;
- 11) monitorowanie realizacji zaleceń wydanych przez Zarząd w wyniku kontroli wewnętrznych;
- 12) projektowanie, wprowadzanie i stosowanie procedur i metodyk zarządzania ryzykiem braku zgodności;
- 13) kształtowanie świadomości istnienia ryzyka braku zgodności wśród pracowników Banku.

Komórkę ds. zgodności w realizacji jej działań wspiera powołany w Banku Komitet ds. Ryzyka Braku Zgodności. Zadaniem jego jest w szczególności:

- 1) przedstawienie własnych sugestii odnośnie hierarchizacji i nadawania priorytetów ważności i pilności bieżącym i planowanym zadaniom Komórki ds. zgodności, zwłaszcza odnośnie nowych regulacji wewnętrznych;
- 2) sygnalizacja zdiagnozowanych przez siebie: ryzyka prawnego i ryzyka *compliance*;
- 3) udzielanie opinii doradczych i wyjaśnień w kwestiach zgłoszonych przez Komórkę ds. zgodności, w tym konsultowanie założeń przygotowywanych projektów regulacji wewnętrznych i omawianie wymagających kolegialnych konsultacji, wybranych kwestii z obszaru *compliance*;

- 4) w szczególnych przypadkach, uzasadnionych stopniem swej złożoności lub specjalistyczną tematyką - przydział poszczególnych zadań jednostkowych w ramach kolektywnego przygotowywania projektów regulacji wewnętrznych oraz wkład merytoryczny we wspólnym opracowaniu treści tych aktów;
- 5) udzielanie wskazówek i pomoc merytoryczna w przygotowaniu materiałów dla potrzeb szkoleń dotyczących *compliance*.

3) Monitorowanie:

Monitorowanie ryzyka braku zgodności obejmuje:

- 1) analizę skali, częstotliwości, powtarzalności zarejestrowanych naruszeń *compliance*;
- 2) ocenę realizacji skutków zastosowanych środków ograniczających ryzyko (zaleceń komórki ds. zgodności);
- 3) ocenę realizacji zaleceń wydanych po kontrolach zewnętrznych;
- 4) analizę wyników samooceny przeprowadzonej w ramach obszaru ryzyka operacyjnego.

W ramach monitorowania wielkości i profilu ryzyka braku zgodności, komórka ds. zgodności:

- 1) wykorzystuje wyniki weryfikacji bieżącej pionowej oraz testowania pionowego, przeprowadzanych w zakresie funkcji kontroli;
- 2) może samodzielnie dokonywać testowania pionowego.

Ryzyko kapitałowe

1) Cele strategiczne:

- a) Utrzymanie kapitału założycielskiego w wysokości nie niższej niż równowartość 1.000.000 euro, przeliczonej według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego w dniu sprawozdawczym;
- b) Utrzymanie sumy funduszy własnych na poziomie nie niższym niż wyższa z następujących wartości:
 - kapitału regulacyjnego,
 - kapitału wewnętrznego;
- c) Utrzymanie współczynników kapitałowych na poziomie co najmniej:
 - współczynnik kapitału podstawowego Tier I – 4,5%;
 - współczynnik kapitału Tier I – 6%;
 - łączny współczynnik kapitałowy – 8%.
- d) Bank przyjmuje następujące długoterminowe cele kapitałowe:
 - dążenie do zapewnienia odpowiedniej struktury oraz systematycznego wzrostu funduszy własnych, adekwatnych do skali i rodzaju prowadzonej działalności;

- ograniczenie wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko do rodzajów ryzyka przewidzianych przez przepisy prawa przy założeniu braku prowadzenia działalności handlowej;
- posiadanie minimalnej wielkości łącznego współczynnika kapitałowego na poziomie od 2019 -14,0%;
- posiadanie minimalnej wielkości współczynnika kapitału Tier I na poziomie od 2019 – 11,5%;
- posiadanie minimalnej wielkości współczynnika kapitału podstawowego Tier I na poziomie od 2019 - 10%;
- obciążenie kapitałem wewnętrznym funduszy własnych na maksymalnym poziomie 85%; tym samym posiadanie wewnętrznego współczynnika kapitałowego na minimalnym poziomie 10,00%;
- dążenie do takiej struktury funduszy Tier I, aby kapitał rezerwowy stanowił minimum 75% funduszy Tier I, a fundusz udziałowy maksimum 15% funduszy Tier I;
- dywersyfikacja funduszu udziałowego poprzez ograniczenie pakietu udziałów jednego członka do 5% funduszu udziałowego, zwiększenie pakietu udziałów powyżej 5% funduszu udziałowego wymaga zgody Spółdzielni;
- przekazywanie na fundusze własne minimum 85% nadwyżki bilansowej;
- posiadanie zaangażowania w kapitał zakładowy (akcyjny) Banku Zrzeszającego na poziomie minimum 0,5% sumy bilansowej Banku;
- ograniczenie jednostkowego zaangażowania kapitałowego w instytucjach finansowych, bankach krajowych, zakładach ubezpieczeń i zakładach reasekuracji – w taki sposób, aby umniejszenie funduszy własnych Banku z tego tytułu nie stanowiło zagrożenia;
- nie angażowanie się kapitałowe w podmioty będące Uczestnikami Systemu Ochrony, za wyjątkiem Banku Zrzeszającego;
- utrzymywanie funduszy własnych i zobowiązań podlegających umorzeniu lub konwersji w wysokości równej co najmniej poziomowi MREL.

Realizacja celów kapitałowych odbywa się poprzez jednoczesne kreowanie wielkości funduszy własnych oraz wpływanie na poziom generowanego ryzyka.

2) Proces zarządzania:

a) Rada Nadzorcza:

- zatwierdza procedury wewnętrzne Banku dotyczące procesu zarządzania i planowania kapitałowego, w tym szacowania kapitału wewnętrznego;
- sprawuje nadzór nad zgodnością polityki Banku w zakresie podejmowania decyzji ze strategią zarządzania i planowania kapitałowego;

- ocenia, czy działania Zarządu w zakresie zarządzania kapitałowego są skuteczne i zgodne z polityką Rady Nadzorczej.
- b) Zarząd:
- odpowiada za opracowanie, wprowadzenie oraz aktualizację procedury w zakresie zarządzania i planowania kapitałowego, w tym wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko i szacowania kapitału wewnętrznego;
 - wprowadza podział realizowanych w Banku zadań w zakresie zarządzania ryzykiem kapitałowym;
 - przekazuje Radzie Nadzorczej Banku okresową informację na temat wielkości funduszy własnych oraz wielkości wymogów kapitałowych przypadających na istotne rodzaje ryzyka;
 - podejmuje czynności mające na celu zapewnienie odpowiedniej wielkości funduszy własnych do skali działania Banku i ponoszonego ryzyka.
- c) Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem Bankowym:
- monitoruje poziom funduszy własnych, identyfikuje potrzeby kapitałowe;
 - ocenia stopień pokrycia funduszami różnych rodzajów ryzyka bankowego;
 - wskazuje na rozwiązania zmierzające do efektywnego wykorzystania funduszy własnych;
 - ocenia skalę zapotrzebowania Banku na zwiększenie funduszy własnych;
 - opracowuje propozycje zmierzające do odpowiedniego alokowania funduszy własnych;
 - wskazuje na sposoby ograniczania ryzyka w przypadku pojawienia się zagrożeń związanych z brakiem adekwatności kapitałowej Banku.
- d) Zespół Ryzyka Bankowego:
- opracowuje sprawozdania z zakresu kapitału wewnętrznego i poziomu wewnętrznego współczynnika kapitałowego;
 - opracowuje propozycje aktualizacji procedury w zakresie zarządzania i planowania kapitałowego, w tym wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko i szacowania kapitału wewnętrznego;
 - monitoruje poziom adekwatności kapitałowej;
 - wskazuje na sposoby ograniczania ryzyka w przypadku pojawienia się zagrożeń związanych z brakiem adekwatności kapitałowej Banku.
- e) Zespół Rachunkowości i Finansów:
- gromadzi dane finansowe, potrzebne do monitorowania adekwatności kapitałowej Banku;
 - opracowuje sprawozdania z zakresu łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko i poziomów współczynników kapitałowych;
 - opracowuje informację zarządczą z zakresu dźwigni finansowej;
 - opracowuje informację zarządczą z zakresu MREL;
 - może wносить propozycje zmian do procedur wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko i szacowania kapitału wewnętrznego, w wypadku zaistnienia sytuacji specyficznej, której dotychczasowe procedury nie obejmowały.

3) Pomiar i monitorowanie:

Pomiar i monitorowanie obejmuje:

- a) poziom współczynnika wypłacalności,
- b) poziom wewnętrznego współczynnika wypłacalności,
- c) poziom funduszy własnych,
- d) wymogi kapitałowe,
- e) limity,
- f) testy warunków skrajnych.

6. Opis zasad polityki stosowania zabezpieczeń i ograniczania ryzyka oraz strategii i procesy monitorowania skuteczności zabezpieczeń i metod ograniczania ryzyka.

W celu ograniczania ryzyka Bank wprowadził szereg limitów, pozwalających na dywersyfikację ryzyka oraz wdrożenie w odpowiednim momencie mechanizmów zapobiegających powstaniu nadmiernego ryzyka. Poziom limitów wewnętrznych jest dostosowany do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka Banku i systematycznie monitorowany.

Bank określa wysokość limitów (w zależności od rodzaju ryzyka lub charakteru limitu) w oparciu o następujące przesłanki:

- analizę historyczną stopnia wykorzystania limitu;
- apetyt na ryzyko określony przez Radę Nadzorczą;
- analizę wpływu zrealizowania się limitu w maksymalnej wysokości na sytuację finansową Banku;
- wysokość ryzyka, którym jest obciążona pozycja objęta limitem.

W celu ograniczania ryzyka kredytowego Bank przyjmuje różnego rodzaju zabezpieczenia, które traktowane są jako źródło spłaty kredytu w przypadku gdy klient utracił zdolność do samodzielnej obsługi zadłużenia.

Jako zabezpieczenie spłaty udzielonych kredytów Bank przyjmuje następujące rodzaje zabezpieczeń:

- a) w ramach zabezpieczeń rzeczywistych:
 - hipotekę na nieruchomości,
 - zastaw rejestrowy,
 - przewłaszczenie rzeczy ruchomej,
 - wpłatę określonej kwoty, spełniającej warunki określone w art. 102 ustawy Prawo bankowe,
 - blokada środków na rachunku w Banku lub innych bankach,
 - cesję wierzytelności z umów handlowych,
 - cesję wierzytelności z umów ubezpieczeniowych,
 - inne, zaakceptowane indywidualną decyzją przez Bank.

- b) w ramach zabezpieczeń nierzeczywistych:
- weksel własny i poręczenie wekslowe,
 - gwarancję,
 - poręczenie cywilne,
 - pełnomocnictwo do rachunku.

W celu ograniczania ryzyka prawnego i operacyjnego Bank określił szczegółowe zasady ustanawiania prawnych form zabezpieczeń spłaty kredytów w Instrukcji prawnych form zabezpieczeń wierzytelności Banku oraz Zasadach wyceny i monitoringu zabezpieczeń.

III. Zmienne składniki wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze

Bank Rumia Spółdzielczy realizując zapisy zawarte w obowiązującym Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach dokonał oceny funkcjonującego w Banku systemu wynagradzania i stwierdził, iż brak w nim elementów zachęcających pracowników do podejmowania nadmiernego ryzyka. W ocenie Rady Nadzorczej (Uchwała RN nr 29/2019 z dnia 23.04.2019) polityka wynagradzania sprawowana była w sposób właściwy, wobec powyższego rekomendowała jej przyjęcie przez Zebranie Przedstawicieli. ZP przyjęło Uchwałę nr 30/2019 z dnia 12.06.2020, w której pozytywnie oceniło politykę wynagrodzeń. BRS w 2019r. dokonał dwukrotnie przeglądu i analizy stanowisk, pod kątem istotnego wpływu na profil ryzyka Banku (drugi przegląd w grudniu 2019 uzasadniony zmianą struktury organizacyjnej). W wyniku dokonanej analizy i oceny istniejącego stanu stwierdzono, iż brak w nim elementów zachęcających pracowników do podejmowania nadmiernego ryzyka. W 2019 r. po powyższych analizach jako stanowiska istotne uznano oprócz członków Zarządu i Dyrektora Zespołu Zgodności i Kontroli (przed zmianą struktury organizacyjnej było to Stanowiska ds. zgodności) także Dyrektora Finansowego, Dyrektora Zespołu Ryzyka Bankowego i Stanowisko ds. kontroli wewnętrznej. Wobec powyższego 2019 roku niezbędna była aktualizacji „Polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku Rumia Spółdzielczym” w celu ujęcia niniejszą regulacją w/w stanowisk tj. Dyrektora Finansowego – Uchwała Rady Nadzorczej 28/2019 z dnia 23.04.2019r.) oraz Dyrektora Zespołu Ryzyka Bankowego i Dyrektora Zespołu Zgodności i Kontroli – Uchwała Rady Nadzorczej nr 64/2019 z dnia 20.12.2019.

1. Ogólne informacje dotyczące kształtowania wynagrodzeń

W obowiązującym w Banku systemie wynagradzania występuje zmienny składnik wynagrodzenia tj. regulaminowa premia roczna, która przyznawana jest na podstawie oceny efektów pracy osób objętych Polityką zmiennych składników wynagradzania. Powyższa ocena dokonywana jest:

- w przypadku członków Zarządu przez Radę Nadzorczą do końca kwietnia roku następującego po okresie oceny,
- w przypadku pozostałych stanowisk istotnych przez bezpośredniego przełożonego do końca marca roku następującego po okresie oceny.

2. Zasady oceny członka Zarządu:

- a) Ocena efektów pracy członka Zarządu Banku dokonywana jest po zakończeniu roku obrotowego i obejmuje 3 lata, tzn. miniony rok obrotowy oraz dwa poprzednie lata, tak aby wysokość wynagrodzenia zależna od wyników uwzględniała cykl koniunkturalny i ryzyko związane z prowadzoną przez Bank działalnością oraz zweryfikowany przez biegłego rewidenta wynik finansowy netto na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego ocenę.
- b) Podstawą oceny efektów pracy są kryteria dotyczące oceny wyników całego Banku, a także ocena indywidualnych wyników danego członka Zarządu.
- c) Ocena wyników całego Banku powinna obejmować koszt ryzyka Banku, koszt kapitału i ryzyka płynności w perspektywie długoterminowej.
- d) Ocena efektów pracy członków Zarządu obejmuje wskaźniki Banku w zakresie:
 - zysku netto;
 - wskaźnika kredytów zagrożonych brutto;
 - współczynnika wypłacalności.
- e) W odniesieniu do kryteriów określonych w punkcie powyżej członek Zarządu ma prawo do premii rocznej, gdy w okresie podlegającym ocenie wykonanie planu finansowego zostało zrealizowane na poziomie:
 - zysku netto nie niższym niż 100% zaplanowanego poziomu;
 - wskaźnika kredytów zagrożonych nie wyższym niż 100% zaplanowanego poziomu brutto;
 - współczynnika wypłacalności nie niższym niż 100% zaplanowanego poziomu.
- f) Ocena indywidualnych wyników pracy członka Zarządu obejmuje:
 - efekty realizacji zadań wynikających z zakresu obowiązków i odpowiedzialności w ramach podziału zadań w Zarządzie;
 - pozytywną ocenę kwalifikacji;
 - uzyskiwanie absolutorium z wykonania obowiązków;
 - wyniki kontroli przeprowadzonych w Banku przez podmioty zewnętrzne, w tym audyt wewnętrzny sprawowany przez Spółdzielczy System Ochrony SGB lub kontrola Komisji Nadzoru Finansowego, w obszarach nadzorowanych przez danego członka Zarządu.
- g) W przypadku kryteriów określonych punkcie powyżej członek Zarządu ma prawo do premii rocznej, gdy w okresie podlegającym ocenie:
 - dokonano pozytywnej oceny efektów pracy realizacji zadań członka Zarządu wynikających z zakresu jego obowiązków i odpowiedzialności;
 - uzyskał pozytywną ocenę kwalifikacji,
 - uzyskiwał absolutorium z wykonania obowiązków,
 - wyniki kontroli przeprowadzonych w Banku przez podmioty zewnętrzne, w tym audyt wewnętrzny przeprowadzony przez Spółdzielczy System Ochrony SGB lub kontrola Komisji Nadzoru Finansowego, nie wykazały istotnych uchybień w nadzorowanym obszarze.

3. Zasady oceny pozostałych stanowisk istotnych:

- a) Ocena efektów pracy stanowisk istotnych dokonywana jest za okres 3 lata, tzn. miniony rok obrotowy oraz dwa poprzednie lata.
- b) Podstawą oceny efektów pracy jest realizacja celów związanych z pełnioną funkcją obejmujące:
- zadania związane z zakresem obowiązków,
 - Zbilansowaną Kartą Celów,
 - osiągnięte wskaźniki Banku w zakresie zysku netto oraz współczynnika wypłacalności (dotyczy wyłącznie Dyrektora Finansowego),
 - osiągnięte wskaźniki Banku w zakresie kredytów zagrożonych brutto i poziomu wyrezerwowania (dotyczy wyłącznie Dyrektora Zespołu Ryzyka Bankowego)
- c) Przy ocenie uwzględnia się następujące kryteria:
- efektywność i terminowość, a także ocenę wystawioną przez podmiot kontroli zewnętrznej, jeżeli taka wystąpiła w stosunku do ocenianego okresu,
 - stopień realizacji Zbilansowanej Karty Celów,
 - poziom osiągniętego wskaźnika zysku netto oraz współczynnika wypłacalności w stosunku do planu finansowego (dotyczy wyłącznie Dyrektora Finansowego),
 - poziom osiągniętego wskaźnika kredytów zagrożonych brutto oraz poziomu wyrezerwowania w stosunku do planu finansowego (dotyczy wyłącznie Dyrektora Zespołu Ryzyka Bankowego).
- d) Pracownik ma prawo do premii rocznej, jeżeli:
- pozytywnie oceniono efekty jego pracy pod kątem sumienności, efektywności i terminowości, a także gdy podmiot kontroli zewnętrznej, w tym audyt wewnętrzny sprawowany przez Spółdzielczy System Ochrony SGB lub KNF nie wykazał rażących uchybień w obszarze powierzonych zadań;
 - zrealizował cele wskazane w Zbilansowanej Karcie Celów na poziomie nie niższym niż wartości docelowe poszczególnych mierników w niej wskazane
- a w przypadku Dyrektora Finansowego dodatkowo:
- zysk netto został zrealizowany na poziomie nie niższym niż 100% planu,
 - współczynnik wypłacalności został zrealizowany na poziomie nie niższym niż 100% planu.
- a w przypadku Dyrektora Zespołu Ryzyka Bankowego dodatkowo:
- wskaźnika kredytów zagrożonych brutto nie wyższy niż 100% zaplanowanego poziomu;
 - wskaźnik poziomu wyrezerwowania nie mniejszym niż 100% zaplanowanego poziomu

4. Zasady przyznawania i wypłaty premii członkom Zarządu

- a) Łączna kwota premii rocznej dla członków Zarządu Banku ustalana jest w wysokości 2,5% -3% rocznego zweryfikowanego przez biegłego rewidenta wyniku finansowego netto z zastrzeżeniem, że wysokość premii nie może być większa niż 30% osiągniętego w danym roku przez członka Zarządu wynagrodzenia zasadniczego.
- b) Wypłata premii rocznej jest zmniejszana w przypadku:
 - nieobecności w okresie podlegającym ocenie trwającej nieprzerwanie dłużej niż 3 miesiące,
 - zrealizowania zysk netto na poziomie niższym niż 100% zaplanowanego poziomu,
 - zrealizowania wskaźnik kredytów zagrożonych na poziomie wyższym niż 100% zaplanowanego poziomu
 - zrealizowania współczynnik wypłacalności na poziomie niższym niż 100% zaplanowanego poziomu
- c) Premia roczna nie jest przyznawana w przypadku:
 - negatywnej oceny pracy członka Zarządu,
 - zagrożenia niespełnienia wymogów ostrożnościowych,
 - o którym mowa w art. 142 ust. 1 Ustawy Prawo bankowe,
 - zagrożenia upadłością,
 - gdy członek Zarządu uczestniczył w działaniach, których wynikiem były znacznej straty Banku lub była odpowiedzialna za takie działania,
 - nie spełnienia odpowiednich standardów dotyczących rękojmi bezpiecznego i ostrożnego zarządzania bankiem.
- d) Przyznana premia roczna wypłacana jest jednorazowo w formie pieniężnej, po podjęciu uchwały przez Radę Nadzorczą.
- e) Ustanie stosunku pracy członka Zarządu Banku w okresie oceny nie powoduje pozbawienia go prawa do premii rocznej. W takiej sytuacji, ocena pracy członka Zarządu pod kątem wypłaty regulaminowej premii rocznej obejmuje wyłącznie okres zatrudnienia członka Zarządu Banku w trakcie okresu podlegającego ocenie.

5. Zasady przyznawania i wypłaty premii dla pozostałych stanowisk istotnych:

- a) Łączna kwota premii rocznej dla pozostałych stanowisk ustalana jest w wysokości nie większej niż 30% osiągniętego w danym roku wynagrodzenia zasadniczego powyższego stanowiska.
- b) Wysokość premii wraz z uzasadnieniem przedstawia Radzie Nadzorczej członek Zarządu nadzorujące dane stanowisko (w przypadku stanowiska ds. kontroli wewnętrznej – Prezes Zarządu na podstawie oceny dokonanej przez Dyrektora Zespołu Zgodności i Kontroli).

Rada Nadzorcza uprawniona jest do przyjęcia lub jej odrzucenia, co następuje w formie uchwały wraz z uzasadnieniem. W przypadku odrzucenia propozycji Rady Nadzorczej członkowie Zarządu dokonują ponownej weryfikacji wysokości premii.

- c) Wypłata premii rocznej jest zmniejszana w przypadku nie zrealizowania wskazanych celów i zadań na poziomie wartości docelowych poszczególnych mierników.

Premia roczna nie jest przyznawana w przypadku:

- negatywnej oceny pracy danego stanowiska,
- gdy osoba oceniana uczestniczyła w działaniach, których wynikiem były znaczne straty Banku lub była odpowiedzialna za takie działania.

6. Zbiorcze informacje ilościowe na temat wynagrodzeń Zarządu wg stanu na 31.12.2018

- a) W okresie od dnia 01.01.2019r. do 31.12.2019 r. wynagrodzenie na podstawie Polityki zmiennych składników otrzymywało trzech członków Zarząd i Stanowisko ds. zgodności.
- b) Dyrektor Finansowy zmienny składnik wynagrodzenia otrzymał w 2020, a Dyrektor Zespołu Ryzyka Bankowego i Stanowisko ds. kontroli wewnętrznej otrzyma w 2021 .
- c) Łączna wartość wynagrodzenia stanowisk wskazanych w pkt a za rok obrotowy 2019 wyniosła
- wynagrodzenie stałe – 797 029,72 zł
 - wynagrodzenie zmienne – 149 860,00 zł
- d) Wynagrodzenie zmienne w wartości 149 860,00 zł zostało wypłacone w formie rocznej premii.
- e) Wg stanu na 31.12.2019 r. nie dokonano wypłaty członkom Zarządu wynagrodzeń z odroczonej wypłatą. Nie dokonano również płatności związanych z podjęciem zatrudnienia lub zakończeniem stosunku zatrudnienia przez członków Zarządu.

IV. Fundusze własne

Bank Rumia Spółdzielczy ujawnia informacje dotyczące funduszy własnych zgodnie z przepisami art. 437 oraz art. 492 Rozporządzenia CRR oraz zgodnie z wymogami zawartymi w Rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 r. ustanawiającemu wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawniania informacji na temat funduszy własnych instytucji zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013. Poniższe zestawienie przedstawia szczegółowe informacje poszczególnych pozycji funduszy własnych Banku według stanu na dzień 31.12.2019 r.

Kapitał podstawowy Tier I: instrumenty i kapitały rezerwowe	Kwota w dniu ujawnienia	Odniesienie do CRR
Skumulowane inne całkowite dochody (i pozostałe kapitały rezerwowe, z uwzględnieniem niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości)	57 961 883 ¹⁾	Art. 26 ust. 1
Fundusze ogólne ryzyka bankowego	4 620 000	Art. 26 ust. 1 lit. f)
Kwota kwalifikujących się pozycji o których mowa w art. 484 ust. 3 i powiązane akcje emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału podstawowego Tier I	0,00	Art. 486 ust. 2
Kapitał podstawowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	62 581 883	
Wartości niematerialne i prawne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego) (kwota ujemna)	36 362	Art. 36 ust. 1 lit. b) Art. 37, art. 472 ust. 4
Całkowite korekty regulacyjne w kapitale podstawowym Tier I	0,00	
Kapitał podstawowy Tier I	62 545 521	
Kapitał Tier I (kapitał Tier I = kapitał podstawowy Tier I + kapitał dodatkowy Tier I)	62 545 521	
Instrumenty kapitałowe i powiązane akcje emisyjne	0,00 ²⁾	Art. 62, 63
Korekty z tytułu ryzyka kredytowego	500 000	Art. 62 lit c) i d)
Kapitał Tier II przed korektami regulacyjnymi	500 000	
Łączny kapitał (łączny kapitał = kapitał Tier I + kapitał Tier II)	63 045 521	
Aktywa ważone ryzykiem pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR oraz kwot ujętych w okresie przejściowym przeznaczonych do wycofania zgodnie z rozporządzeniem (UE) 575/2013 (tj. kwoty rezydualne określone w CRR)	394 177 990	
Aktywa ważone ryzykiem razem	394 177 990	
Kapitał podstawowy Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	15,87	Art. 92 ust. 2 lit. a), art. 465

Kapitał Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	15,87	Art. 92 ust. 2 lit. b), art. 465
Łączny kapitał (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	15,99	Art. 92 ust. 2 lit. c)
Korekty z tytułu ryzyka kredytowego uwzględnione w kapitale Tier II w odniesieniu do ekspozycji objętych metodą standardową (przed zastosowaniem pułapu)	500 000	Art. 62
Pułap uwzględniania korekt z tytułu ryzyka kredytowego w kapitale Tier II zgodnie z metodą standardową		Art. 62

¹⁾W pozycji skumulowane inne całkowite dochody ujęto 20% funduszu z aktualizacji wyceny majątku trwałego,

Na dzień 31.12.2019 roku:

- 1) fundusz udziałowy stanowił 7,09% funduszy własnych Banku,
- 2) fundusz udziałowy wynosił 4 471 250 zł,
- 3) Bank posiadał 190 udziałowców,
- 4) liczba udziałów wynosiła 3 577 zł,
- 5) jeden udział zgodnie ze Statutem Banku wynosił 1 250 zł.

V. Adekwatność kapitałowa

1. Opis metody stosowanej do oceny adekwatności kapitału wewnętrznego

W ramach procesu wyznaczania wewnętrznego wymogu kapitałowego, Bank dąży do określenia, czy posiadany kapitał jest odpowiedni do skali ponoszonego ryzyka, dokonując na bieżąco identyfikacji i oceny tego ryzyka. Celem procesu szacowania kapitału wewnętrznego jest ustalenie wielkości kapitału wewnętrznego niezbędnego do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Banku oraz zmian otoczenia gospodarczego, z uwzględnieniem przewidywanego poziomu ryzyka. Proces szacowania kapitału wewnętrznego opiera się na wynikach oceny ryzyka uwzględniających czynniki ilościowe i jakościowe. Kapitał wewnętrzny jest sumą wymogów kapitału wewnętrznego na pokrycie poszczególnych rodzajów ryzyka, wyliczonych w trzech etapach:

- 1) wyznaczanie kapitału regulacyjnego (FILAR I NUK),
- 2) weryfikacja kapitału regulacyjnego,
- 3) szacowanie kapitału wewnętrznego na ryzyka nie uwzględnione w etapach wskazanych w punktach 1 i 2.

2. Regulacyjny wymóg kapitałowy

Bank Rumia Spółdzielczy uwzględnia w obliczeniach współczynnik wsparcia o którym mowa w § 501 Rozporządzenia CRR. Wartość aktywów ważonych ryzykiem obliczonych dla ekspozycji wobec małego lub średniego przedsiębiorcy (MŚP), zaliczanych do ekspozycji wobec przedsiębiorstw, ekspozycji detalicznych, Bank dodatkowo mnoży przez współczynnik wsparcia równy 0,7619.

Wykaz ekspozycji w podziale na poszczególne kategorie ekspozycji jako 8% kwot ważonych ryzykiem, na dzień 31.12.2019 r.:

Kategoria	Wartość aktywów ważonych ryzykiem	Wymóg kapitałowy
ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	4 371 690	349 735
ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	3 471 500	277 720
ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	4 490	359
ekspozycje wobec instytucji	126 498	10 120
ekspozycje wobec przedsiębiorstw	128 494 305	10 279 544
ekspozycje detaliczne	156 701 750	12 536 140
ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	-	-
ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	35 750 277	2 860 022
ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania	1 143 881	91 510
ekspozycje kapitałowe	8 866 813	709 345

pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem		0
inne pozycje	11 769 486	941 559
Razem regulacyjny wymóg kapitałowy na ryzyko kredytowe		28 056 055

3. Wymogi kapitałowe

Poniższe zestawienie przedstawia poziom wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka według stanu na dzień 31.12.2019 roku.

Rodzaj ryzyka	Wymagany według Banku łączny kapitał na zabezpieczenie ryzyka	Alokacja kapitału według wymagań dla Filaru I	Alokacja kapitału według wymagań dla Filaru II
Ryzyko kredytowe	36 892 058	28 056 055	8 836 003
Ryzyko rynkowe	-	-	-
Ryzyko operacyjne	3 478 184	3 478 184	-
Łączny wymóg na ryzyka Filaru I	40 370 242	31 534 239	8 836 003
Ryzyko koncentracji zaangażowań	-	X	-
Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej	-	X	-
Ryzyko płynności	-	X	-
Ryzyko wyniku finansowego	-	X	-
Ryzyko kapitałowe	-	X	-
Pozostałe ryzyka	-	X	-
Łączna wartość wewnętrznych wymogów kapitałowych	40 370 242	x	8 836 003
Kapitał wewnętrzny	40 370 242	X	X
Współczynnik wypłacalności [%]	15,99	X	X
Wewnętrzny współczynnik wypłacalności [%]	12,49	X	X

W 2019 roku nie wystąpiła konieczność tworzenia wymogu na ryzyko walutowe.

4. Bufory kapitałowe

Tabela poniżej przedstawia ujawnienia w zakresie bufora antycyklicznego na dzień 31.12.2019 r.

Kwota specyficznego dla instytucji bufora antycyklicznego	
Łączna kwota ekspozycji na ryzyko w zł	394 177 990
Specyficzny dla instytucji wskaźnik bufora antycyklicznego	0%
Wymóg w zakresie specyficznego dla instytucji bufora antycyklicznego	0

VI. Ryzyko kredytowe

1. Należności zagrożone i przeterminowane

Należności przeterminowane rozumiane są jako należności niespłacone w określonych w umowie terminach, zarówno dotyczy to kwot odsetek jak i kwot rat kapitałowych. Definicja ta stosowana jest dla celów rachunkowości. Dla wyliczenia wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego, ekspozycję uznaje się za przeterminowaną, jeżeli przeterminowanie przekracza 90 dni, a przeterminowana kwota przekracza w przypadku ekspozycji detalicznych 500,00 złotych, a w przypadku pozostałych klas ekspozycji przeterminowana kwota przekracza 3.000,00 złotych.

Należności zagrożone (z rozpoznaną utratą wartości) to należności Banku (poniżej standardu, wątpliwe i stracone), zakwalifikowane do kategorii należności, o których mowa w przepisach w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków. Definicja ta stosowana jest dla celów rachunkowości.

2. Opis stosowanego podejścia i metod przyjętych do ustalania korekt wartości i rezerw

Rezerwy celowe to odpisy równoważące skutki ryzyka działalności Banku, tworzone zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków. Bank tworzy rezerwy celowe, w odniesieniu do ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do:

- 1) kategorii "normalne" - w zakresie ekspozycji kredytowych wynikających z pożyczek i kredytów detalicznych,
- 2) kategorii "pod obserwacją",
- 3) grupy "zagrożone" – w tym do kategorii "poniżej standardu", "wątpliwe" lub "stracone".

Rezerwy celowe na ryzyko związane z ekspozycjami kredytowymi wynikającymi z pożyczek i kredytów detalicznych, zaklasyfikowanymi do kategorii "normalne", tworzy się w wysokości co najmniej wymaganego poziomu rezerw, stanowiącego 1,5 % podstawy tworzenia rezerw celowych. Rezerwy celowe na ryzyko związane z ekspozycjami kredytowymi zaklasyfikowanymi do kategorii "pod obserwacją", "poniżej standardu", "wątpliwe" i "stracone" tworzy się na podstawie indywidualnej oceny ryzyka obciążającego daną ekspozycję, jednak w wysokości co najmniej wymaganego poziomu rezerw, stanowiącego w relacji do podstawy tworzenia rezerw celowych:

- 1) 1,5 % - w przypadku kategorii "pod obserwacją",
- 2) 20 % - w przypadku kategorii "poniżej standardu",
- 3) 50 % - w przypadku kategorii "wątpliwe",
- 4) 100 % - w przypadku kategorii "stracone".

Rezerwy celowe tworzy się, aktualizuje co do wysokości oraz rozwiązuje najpóźniej w ostatnim dniu miesiąca kończącego kwartał, w którym dokonano przeglądu i klasyfikacji ekspozycji kredytowych.

Ekspozycje kredytowe klasyfikuje się na podstawie:

- 1) kryterium terminowości spłaty kapitału lub odsetek w odniesieniu do ekspozycji kredytowych wobec osób fizycznych, udzielonych na cele niezwiązane z działalnością gospodarczą lub prowadzeniem gospodarstwa rolnego,
- 2) dwóch niezależnych od siebie kryteriów,
 - a) terminowości spłaty kapitału lub odsetek,
 - b) sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika,w odniesieniu do pozostałych ekspozycji kredytowych.

Bank może pomniejszać podstawę naliczenia rezerw celowych zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków.

W związku ze zmianami rozporządzeń Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie Wzorcowego planu kont oraz Zasad tworzenia rezerw celowych – Bank dokonuje również odpisów aktualizujących na odsetki od kredytów:

- 1) na odsetki od kredytów detalicznych w sytuacji normalnej w wysokości 1,5%,
- 2) na odsetki od kredytów pod obserwacją w wysokości 1,5%, poniżej standardu w wysokości 20%, wątpliwych w wysokości 50%, straconych w wysokości 100%.

Korekty wartości to różnice pomiędzy wartością nominalną należności pomniejszonej o rezerwy celowe i wartością bilansową należności – wartością godziwą lub według zamortyzowanego kosztu. Korekty uwzględniają niezamortyzowaną prowizję podlegającą rozliczeniu według efektywnej stopy procentowej dla należności wycenianych według zamortyzowanego kosztu. Z dniem 01.01.2005 roku Bank wprowadził metodę zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej. Prowizje związane z udzieleniem kredytu, z chwilą wykorzystania kredytu, ujmują się jako element przychodu odsetkowego i rozlicza się metodą efektywnej stopy procentowej. Jeżeli kredyt nie zostanie wykorzystany w części lub w całości, to otrzymana prowizja odpowiadająca nie wykorzystanej kwocie kredytu zaliczana jest do przychodów prowizyjnych jednorazowo. W przypadku wcześniejszej, całkowitej spłaty kredytu, pobrane i nie rozliczane w czasie prowizje zalicza się jednorazowo do przychodów odsetkowych. Jeżeli klient dokona spłaty części kredytu (np. dwie-trzy raty) przed terminem, to w zależności od poziomu istotności pobranej prowizji bank może:

- a) przeliczyć odpowiednio prowizję w odniesieniu do aktualnego zaangażowania,
- b) rozliczyć prowizję po całkowitej spłacie kredytu.

Każdorazowo rozliczana prowizja stanowić będzie przychody odsetkowe. Dla kredytów długoterminowych o zmiennej stopie procentowej realizowanych w transzach, prowizje

bezpośrednio związane z udzielonym kredytem w zależności od zasad przyjętych przez bank, rozlicza się w następujący sposób:

- a) pobrane prowizje rozpisuje się od momentu uruchomienia pierwszej transzy do czasu zapadalności kredytu,
- b) prowizje pobierane każdorazowo przy kolejnej transzy sumuje się, dokonując ponownego przeliczenia łącznie pobranych prowizji,
- c) poprzez aktualizację amortyzacji prowizji na koniec każdego miesiąca, uwzględniając łączne zaangażowanie na koniec danego miesiąca, wynikające z sumy kolejnych uruchomionych transz. Następnie rozlicza się niezamortyzowaną dotąd prowizję przypadającą na uruchomiane transze od początku trwania kredytu łącznie z częścią prowizji przypadającą na transze uruchomione w ciągu ostatniego miesiąca. Pobrane prowizje od kredytów realizowanych w transzach zalicza się do przychodów odsetkowych. Jeżeli kredyt nie zostałby całkowicie wykorzystany, to część prowizji odpowiadająca kwocie niewykorzystanego kredytu odnoszona jest na dobro przychodów prowizyjnych jednorazowo.

W przypadku klasyfikacji kredytu do kategorii o wyższej wadze ryzyka, nierozliczona część prowizji pomniejsza podstawę tworzenia rezerw celowych. W przypadku umorzenia kredytu niezamortyzowaną prowizja podlega rozliczeniu w korespondencji z kontem należności.

W odniesieniu do kredytów konsorcjalnych każdy z uczestników konsorcjum uwzględnia do rozliczenia w czasie, jako przychód odsetkowy, tylko tą część prowizji pobraną od klienta, która dotyczy jego zaangażowania. Prowizja za organizowanie konsorcjum ujmowana jest jednorazowo w przychodach z tytułu prowizji. Opłaty pobierane za udzielenie prolongaty są jednorazowo księgowane na dobro przychodów prowizyjnych, jeżeli ich udzielenie nie powoduje wydłużenia pierwotnego końcowego terminu spłaty, a jednocześnie pobrane opłaty nie wywierają istotnego wpływu na wynik z prowizji. W przypadku gdy udzielona prolongata spowoduje wydłużenie pierwotnego terminu spłaty zaciągniętego kredytu, pobrana opłata winna być rozliczana w czasie do momentu całkowitej spłaty kredytu. Prowizje pobrane jednorazowo (np. opłaty za potwierdzenie dokumentów kredytowych, wystawione promesy, odpisy dokumentów itp.) i prowizje rozliczane liniowo (od kredytów udzielonych w rachunku bieżącym oraz w ROR a także prowizje pobrane od udzielonych gwarancji i poręczeń) zalicza się do przychodów prowizyjnych. Generalnie przyjmuje się zasadę, że dla wszystkich należności bilansowych oraz udzielonych zobowiązań pozabilansowych o charakterze gwarancyjnym i poręczeniowym, dla których nie można wygenerować harmonogramu spłat, pobrana prowizja będzie zawsze rozliczana metodą liniową i zaliczana na dobro przychodów prowizyjnych.

Rezerwa na ryzyko ogólne może być tworzona w ciężar kosztów i służy pokryciu ryzyk związanych z prowadzeniem działalności bankowej. Tworząc rezerwę na ryzyko ogólne bank uwzględnia w swojej ocenie ryzyko ewentualnych wielkości należności oraz udzielonych zobowiązań pozabilansowych nieobjętych rezerwami celowymi. Wysokość corocznego odpisu na rezerwę na ryzyko ogólne określa poziom nie spłaconych kredytów i pożyczek, lecz

nie może on być wyższy, niż kwota odpisu dokonywanego w danym roku z zysku za rok poprzedni na fundusz ryzyka ogólnego. Utworzona rezerwa może być wykorzystana na pokrycie strat wynikających z należności i udzielonych zobowiązań pozabilansowych, do których zalicza się m.in.

- a) straty powstałe w wyniku toczących się procesów sądowych z powodów innych niż windykacja należności objętych rezerwami celowymi,
- b) skutki podatkowe wynikające z niejednoznacznej interpretacji prawa podatkowego,
- c) straty powstałe w wyniku niezamierzonych wad prawnych umów z klientami i kontrahentami,
- d) skutki ujawnionego ryzyka operacyjnego powstałe w wyniku błędów przetwarzania transakcji, błędów w systemach operacyjnych, ryzyka personelu, przerwy w funkcjonowaniu, awarii, przerwania ciągłości pracy,
- e) straty powstałe w wyniku działania siły wyższej,
- f) inne, trudne do zdefiniowania ujawnione ryzyka wynikające z działalności bankowej, a w tym między innymi:
 - ryzyko na obrocie wekslowym,
 - ryzyko na umowach ubezpieczeniowych,
 - ryzyko na transakcjach przejęcia nieruchomości.

Rezerwę na ryzyko ogólne bank rozwiązuje, jeżeli w ocenie banku ustaną okoliczności uzasadniające dalsze jej utrzymywanie lub ujawnią się ryzyka opisane powyżej.

3. Kategorie ekspozycji kredytowych, w tym kategorie istotne:

Bank dokonuje podziału ekspozycji kredytowych na następujące kategorie:

Kategoria ekspozycji	wartość tys. zł	Czy kategoria jest istotna tak/nie
wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	4 371 690	Nie
ekspozycje wobec przedsiębiorstw	128 494 305	Tak
ekspozycje detaliczne	156 701 750	Tak
ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	-	-
których dotyczy niewykonanie zobowiązania	35 750 277	Nie

4. Struktura ekspozycji kredytowych według terminów zapadalności

Podział ekspozycji kredytowych według terminów zapadalności przedstawia się następująco:

Termin zapadalności	Wartość (w zł)
do 1 miesiąca	5 809 280
1 – 3 miesiący	8 396 430
3 – 6 miesiący	15 251 430
6 – 12 miesiący	32 874 010
1 rok – 2 lat	42 757 920
2 lata – 5 lat	94 762 090
5 lat – 10 lat	92 778 130
10 lat – 20 lat	85 291 890
powyżej 20 lat	27 464 520

5. Rozkład geograficzny ekspozycji w podziale na ważne pod względem istotnych kategorii ekspozycji wraz z dodatkowymi szczegółowymi podziałami w stosownych przypadkach

W zakresie struktury geograficznej przyjmuje się, że terenem działania Banku jest wyłącznie teren Rzeczypospolitej Polskiej.

Strukturę geograficzną (wartość nominalna z pozabilansem) ekspozycji kredytowych według stanu na dzień 31.12.2019 roku przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Istotne obszary geograficzne	Wartość (w zł)	Wartość kredytów zagrożonych w danym regionie
1	Powiat Wejherowski	362 841 407	25 695 587
2	Powiat Pucki	50 512 496	2 224 406
3	Miasto Gdynia	18 826 730	763 631
4	Inne powiaty	34 927 650	3 488 989

6. Struktura zaangażowania Banku wobec poszczególnych sektorów lub według typu kontrahenta.

- 1) Strukturę zaangażowania (wartość bilansowa brutto) Banku wobec sektora finansowego według typu kontrahenta według stanu na dzień 31.12.2019 roku przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Typ kontrahenta	Wartość (w zł)
1	Banki	236 417 849
	Należności normalne	236 417 849
	Należności pod obserwacją	-
	Należności zagrożone	-
2	Inne Należności	4 072 198
	Należności normalne	4 072 198
	Należności pod obserwacją	-
	Należności zagrożone	-
Razem zaangażowanie w sektorze finansowym		240 490 047

2) Strukturę zaangażowania Banku wobec sektora niefinansowego w podziale na typ kontrahenta według stanu na dzień 31.12.2019 roku przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Typ kontrahenta	Wartość w zł	Odsetki	Korekty wartości	Rezerwy i odpisy aktualizacyjne
1.	Przedsiębiorstwa i spółki państwowe	-	-	-	-
	Należności normalne	-	-	-	-
	Należności pod obserwacją	-	-	-	-
	Należności zagrożone	-	-	-	-
2.	Przedsiębiorstwa i spółki prywatne oraz spółdzielnie	101 193 480	1 281 152	1 215 553	6 268 088
	Należności normalne	88 546 165	14 374	1 132 814	0
	Należności pod obserwacją	634 564	63	3 522	9 592
	Należności zagrożone	12 012 751	1 266 715	79 217	6 258 496
3.	Przedsiębiorcy indywidualni	76 318 481	559 962	1 086 959	1 655 709
	Należności normalne	69 329 180	44 618	1 021 645	0
	Należności pod obserwacją	2 634 611	3 113	28 103	38 296
	Należności zagrożone	4 354 690	512 231	37 211	1 617 413
4.	Osoby prywatne	207 125 625	1 829 583	3 502 958	6 668 910
	Należności normalne	190 339 793	371 915	3 340 278	325 854
	Należności pod obserwacją	5 864 356	17 434	92 926	70 408
	Należności zagrożone	10 921 476	1 440 234	69 754	6 272 648
5.	Rolnicy indywidualni	20 975 817	875 383	176 643	1 277 208
	Należności normalne	16 146 626	4148	171 029	0
	Należności pod obserwacją	0	0	0	0
	Należności zagrożone	4 829 191	871 234	5 614	1 277 208
6.	Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	120 814	0	1 782	1 785
	Należności normalne	0	0	0	0
	Należności pod obserwacją	120 814	0	1 782	1 785
	Należności zagrożone	0	0	0	0

Razem zaangażowanie sektora niefinansowego	405 734 217	4 546 080	5 983 895	15 871 700
---	--------------------	------------------	------------------	-------------------

3) Strukturę zaangażowania Banku wobec sektora budżetowego w rozbiciu na kategorie należności według stanu na dzień 31.12.2019 roku przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wartość w zł
Należności normalne	14 866 479
Należności pod obserwacją	-
Należności zagrożone	-
Razem zaangażowanie w sektorze budżetowym	14 866 479

6. Struktura branżowa ekspozycji w rozbiciu na klasy ekspozycji w zł.

Struktura zaangażowania ekspozycji sektora niefinansowego w wartości bilansowej netto z pozabilansem w podziale na klasy ekspozycji i branże.

Lp.	Branża	Przedsiębiorcy	Detaliczne	Niewykonanie zobowiązania
1	Administracja publiczna i obrona narodowa	19 857 500	0	0
2	Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo, rybactwo	9 508 525	9 898 797	5 477 817
3	Górnictwo i wydobywanie	1 127 132	1 744 424	0
4	Przetwórstwo przemysłowe	13 524 942	21 048 847	1 070 305
5	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, gorącą wodę, parę wodną i powietrze do układów;	469 735	826 539	36 471
6	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją		860 396	188 025
7	Budownictwo	42 816 911	20 475 887	1 221 367
8	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych	16 916 362	22 728 622	2 177 149
9	Transport gospodarka magazynowa	5 252 388	5 684 868	155 947
10	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	27 675 597	10 322 448	507 891
11	Informacja i komunikacja	1 351 491	831 274	20 241

12	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	48 823	611 750	400 721
13	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	19 116 425	4 407 278	718 469
14	Działalność profesjonalna, naukowa, techniczna	3 638 963	2 066 369	4 133 152
15	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	1 276 163	1 634 012	9 256
16	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	0	0	0
17	Edukacja	3 276 913	1 557 265	274 969
18	Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	4 544 563	1 329 903	367 784
19	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	275 451	495 337	4 814 907
20	Pozostała działalność usługowa	200 018	1 273 694	164 462
21	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi	0	0	0
22	Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0	0
23	Pozostałe *	24 682 590	125 948 677	6 081 472

* w pozycji pozostałe pokazano osoby prywatne i rolników nie posiadających PKD.

Jednostki samorządu terytorialnego stanowią odrębną klasę ekspozycji samorządów terytorialnych i władz lokalnych na wartość 19 857 500 zł.

7. Struktura branżowa dla kategorii małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) w rozbiciu na klasy ekspozycji w zł.

Struktura zaangażowania ekspozycji sektora niefinansowego w wartości bilansowej netto z pozabilansem w podziale na klasy ekspozycji i branże.

Lp.	Branża	Przedsiębiorcy	Detaliczne	Niewykonanie zobowiązania
1	Administracja publiczna i obrona narodowa	19 857 500	0	0
2	Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo, rybactwo	9 301 100	6 224 242	5 424 830
3	Górnictwo i wydobywanie	1 127 132	1 661 019	0

4	Przetwórstwo przemysłowe	11 289 827	20 834 420	304 804
5	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, gorącą wodę, parę wodną i powietrze do układów;	469 735	113	36 471
6	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	0	600 069	188 025
7	Budownictwo	41 347 148	13 698 103	537 375
8	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych	13 731 911	13 132 589	1 884 946
9	Transport gospodarka magazynowa	4 294 878	3 842 691	155 947
10	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	25 451 437	8 209 813	507 891
11	Informacja i komunikacja	598 170	151 485	20 241
12	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	48 823	230 697	0
13	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	19 116 425	3 633 970	718 469
14	Działalność profesjonalna, naukowa, techniczna	2 862 889	642 602	4 133 152
15	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	1 276 163	462 519	9 256
16	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	0	0	0
17	Edukacja	2 305 227	872 806	0
18	Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	4 544 563	1 288 833	367 784
19	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	0	279 876	4 814 907
20	Pozostała działalność usługowa	117 644	283 635	66 578
21	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi	0	0	0
22	Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0	0
23	Pozostałe *	1 310 150	753 547	263 055

8. Struktura branżowa ekspozycji zagrożonych (wartość nominalna) stan na 31.12.2019 r.

Branża	Łączne zaangażowanie branży	Ekspozycje zagrożone		
		Poniżej standardu	Wątpliwa	Stracona
Rolnictwo, łowiectwo leśnictwo i rybactwo	82 283	82 283		
Przetwórstwo przemysłowe	292 957		249 769	43 189
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, gorącą wodę, parę wodną (...)	241 838	188 540		53 298
Budownictwo	1 963 423	9 857	425 062	1 528 505
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych; włączając motocykle	1 832 638	620 765	206 432	1 005 440
Transport i gospodarka magazynowa	117 514		782	116 732
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	448 354	401 143		47 210
Informacja i komunikacja	36 025		7 665	28 360
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1 191 283			1 191 283
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	4 326 069	1 742 000		2 584 069
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	66 114			66 114
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	397 945	172 545	225 400	
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacja	4 895 439	1 776 098	3 119 342	
Pozostała działalność usługowa	475 559			475 559

9. Struktura ekspozycji według okresów zapadalności (wartość nominalna) w podziale na istotne klasy należności (w tys. zł) stan na 31.12.2019 r.

Klasy należności	Bez określonego terminu	do 1 roku	1-5 lat	5-10 lat	10-20 lat	pow. 20 lat
Kasa	6 465	0	0	0	0	0
Należności od sektora finansowego	45 548	168 383	0	0	0	0

Pozostałe monetarne instytucje finansowe	45 548	168 383	0	0	0	0
Należności od sektora niefinansowego	14 531	59 236	127 830	91 388	85 292	27 464
- przedsiębiorstwa	5 055	24 108	38 007	23 741	9 924	358
- gospodarstwa domowe	9 476	35 103	89 727	67 647	75 368	27 106
- instytucje niekomercyjne	0	25	96			
Należności od sektora instytucji rządowych i samorządowych	6	3 550	13 050	1 808	0	0

10. Informacje o stanie i zmianach rezerw celowych oraz odpisów aktualizacyjnych z podziałem na kategorie należności w zł.

Kategorie należności	Stan na początek roku	Zmniejszenia rezerw	Zwiększenia rezerw	Stan na koniec roku
Należności normalne	224 087	286 061	387 828	325 854
- sektor finansowy				
- sektor niefinansowy	224 087	286 061	387 828	325 854
- sektor budżetowy				
Należności pod obserwacją	223 189	452 253	349 145	120 082
- sektor finansowy				
- sektor niefinansowy	223 189	452 253	349 145	120 082
- sektor budżetowy				
Należności poniżej standardu	627 460	1 381 488	1 763 790	1 009 762
- sektor finansowy				
- sektor niefinansowy	627 460	1 381 488	1 763 790	1 009 762
- sektor budżetowy				
Należności wątpliwe	1 538 251	2 726 862	2 616 688	1 428 077
- sektor finansowy				
- sektor niefinansowy	1 538 251	2 726 862	2 616 688	1 428 077
- sektor budżetowy				
Należności stracone	10 096 210	6 680 773	9 572 487	12 987 925
- sektor finansowy				

- sektor niefinansowy	10 096 210	6 680 773	9 572 487	12 987 925
- sektor budżetowy				
Należności stracone	85 235	150 201	152 329	87 363
- sektor finansowy				
- sektor niefinansowy	85 235	150 201	152 329	87 363
- sektor budżetowy				
Razem	12 794 432	11 677 637	14 842 267	15 959 063

11. Kwoty umorzeń należności w ciężar odpisów w 2019 r. w zł.:

Tytuł odpisów	Sposób dokonania odpisu		
	W ciężar utworzonych rezerw	W ciężar kosztów na operacjach finansowych	W ciężar pozostałych kosztów operacyjnych
Spisane należności w ciężar utworzonej rezerwy	2 152 757	0	0
Razem	2 152 757	0	0

12. Jakość kredytowa ekspozycji restrukturyzowanych

	a	b	c		d	e		f	g	h
			Wartość bilansowa /kwota nominalna ekspozycji (w przypadku ekspozycji pozabilansowych)	W tym ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania		W tym ekspozycje dotknięte utratą wartości	Skumulowana utrata wartości, skumulowane ujemne zmiany wartości godziwej z tytułu ryzyka kredytowego i rezerw			
1	Kredyty i zaliczki	5 162 080	15 182 268			57 944	6 384 044		Zabezpieczenia rzeczowe lub gwarancje finansowe otrzymane	
2	Banki centralne								W tym zabezpieczenie i gwarancje finansowe otrzymane z powodu	
3	Instytucje rządowe								nieobsługiwanych ekspozycji, wobec których	
4	Instytucje kredytowe								zastosowano środki restrukturyzacyjne	
5	Inne instytucje finansowe									
6	Przedsiębiorstwa niefinansowe	992 682	8 234 362				3 268 348			
7	Gospodarstwa domowe	4 169 398	6 947 906			57 944	3 115 696			
8	Dłużne papiery wartościowe									
9	Udzielone zobowiązania do udzielenia pożyczki									
10	Łącznie	5 162 080	15 182 268			57 944	6 384 044			

13. Jakość kredytowa ekspozycji obsługiwanych i nieobsługiwanych w podziale według liczby dni przeterminowania

	a	B	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l
	Ekspozycje obsługiwane				Ekspozycje nieobsługiwane							
	Nieprzettermi nowane lub przetermino wane ≤ 30 dni	Przetermi nowane > 30 dni ≤ 90 dni	Mate prawdopodo bieństwo spłaty ekspozycji nieprzettermi nowanych albo przetermino wanych ≤ 90 dni	Przetermi nowane > 90 dni ≤ 180 dni	Przetermi nowane > 180 dni ≤ 1 rok	Przetermi nowane > 1 rok ≤ 5 lat	Przetermi nowane powyżej 5 lat	Przeter minowa ne > 5 lat ≤ 7 lat	Przeter minowa ne > 7 lat	W tym ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania		
1 Kredyty i zaliczki	632 006 231	3 864 187	10 554 506	5 654 428	3 599 121	16 208 672						
2 Banki centralne	7 999 333											
3 Instytucje rządowe	14 866 479											
4 Instytucje kredytowe	241 478 978											
5 Inne instytucje finansowe	3 239 514											
6 Przedsiębiorstwa niefinansowe	88 017 191	41 638	2 609 807	4 055 012	2 421 222	4 114 208						
7 W tym MSP	88 017 191	41 638	2 609 807	4 055 012	2 421 222	4 114 208						
8 Gospodarstwa domowe	276 404 736	3 822 549	7 944 699	1 599 416	1 177 899	12 094 464						
9 Dłużne papiery wartościowe												
10 Banki centralne												
11 Instytucje rządowe												
12 Instytucje kredytowe												
13 Inne instytucje finansowe												

Ryzyko kredytowe

5	Inne instytucje finansowe	3 239 514																	
6	Przedsiębiorstw a niefinansowe	88 058 829		13 200 249					6 258 496										
7	W tym MŚP	88 058 829		13 200 249		9 592			6 258 496										
8	Gospodarstwa domowe	280 227 285		22 816 477		436 342			9 167 270										
9	Dłużne papiery wartościowe																		
10	Banki centralne																		
11	Instytucje rządowe																		
12	Instytucje kredytowe																		
13	Inne instytucje finansowe																		
14	Przedsiębiorstw a niefinansowe																		
15	Ekspozycje pozabilansowe																		
16	Banki centralne																		
17	Instytucje rządowe																		
18	Instytucje kredytowe																		
19	Inne instytucje finansowe																		
20	Przedsiębiorstw a niefinansowe																		
21	Gospodarstwa domowe																		
22	Łącznie	635 870 418		36 016 727		445 934			15 425 766										

VII. Korzystanie z oceny zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej (ECAI)

W 2019 roku Bank Rumia Spółdzielczy nie korzystał z usług zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej.

VIII. Ekspozycje kapitałowe nieuwzględnione w portfelu handlowym

1. Podział ekspozycji ze względu na cel nabycia (zyski kapitałowe, przyczyny strategiczne) według stanu na dzień 31.12.2019 roku przedstawia poniższe zestawienie:

Rodzaj ekspozycji	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
Akcje imienne SGB-Bank S.A.	5 262 300	5 262 300
Jednostki uczestnictwa TFI SGB-Gotówkowy	3 133 920	3 133 920
Udziały w Concordia Ubezpieczenia	20	20
Udziały w Spółce SBR Sp. z o.o.	100 000	100 000
Udziały w Spółdzielczym Systemie Ochrony SGB	1 000	1 000
Dłużne papiery wartościowe SGB Bank S.A.	4 228 446	4 200 000
Bony Pieniężne SGB Bank S.A.	7 999 333	7 997 664

W/w akcje i udziały zaliczane są do aktywów trwałych. Akcje i udziały zaliczane do aktywów trwałych Bank wycenia według ceny nabycia, z uwzględnieniem odpisów z tytułu trwałej utraty wartości. Trwała utrata wartości zachodzi wtedy, gdy istnieje duże prawdopodobieństwo, że kontrolowany przez jednostkę składnik aktywów nie przyniesie w przyszłości w znaczącej części lub w całości przewidywanych korzyści ekonomicznych. Uzasadnia to dokonanie odpisu aktualizacyjnego doprowadzającego wartość składnika aktywów wynikającą z ksiąg rachunkowych do ceny sprzedaży netto, a w przypadku jej braku- do ustalonej w inny sposób wartości godziwej.

2. W 2019 roku Bank posiadał Bankowe Papiery Wartościowe SGB-Bank S.A. w wartości 4 200 000 zł. Bankowe Papiery Wartościowe (BPW) są zdematerializowanymi papierami wartościowymi na okaziciela, emitowanymi na warunkach zobowiązania podporządkowanego. Uprawnionymi do nabycia BPW SGB- Bank S.A. są wyłącznie banki spółdzielcze zrzeszone z SGB Bank S.A. w Poznaniu. BPW wycenia się według zamortyzowanego kosztu, z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej.
3. Na dzień 31 grudnia 2019 roku Bank posiadał jednostki uczestnictwa w Funduszach Inwestycyjnych TFI Union Investment (fundusz SGB Gotówkowy) w wysokości 3 133 920 zł.
4. Na dzień 31 grudnia 2019 roku Bank posiadał instrumenty finansowe rynku pieniężnego – bony pieniężne NBP w wysokości 7 999 333 zł.

IX. Ryzyko operacyjne

Ryzyko operacyjne to możliwość wystąpienia straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności procesów wewnętrznych, ludzi i systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych, (definicja ta obejmuje ryzyko prawne, wyklucza natomiast ryzyko reputacji i ryzyko strategiczne). Wewnętrzne zasady w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym opisane zostały w Strategii zarządzania ryzykiem oraz Zasadach zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku Rumia Spółdzielczym. Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku jest wspomagany programem informatycznym *Rejestr RIRO* w systemie informatycznym Banku, umożliwiającym zapisywanie informacji o poziomie narażenia Banku. Bank prowadzi ewidencję zdarzeń, incydentów i strat operacyjnych, która umożliwia analizowanie i monitorowanie ryzyka operacyjnego. W 2019 roku zarejestrowano straty brutto o łącznej wartości 101 165 zł. W porównaniu do 2018 roku wartość strat operacyjnych zwiększyła się o 14 464 zł (w 2018r. wynosiła 86 701 zł.). Zdarzenia ryzyka operacyjnego dotyczyły głównie: nieobecności pracowników z tytułu zwolnień lekarskich, błędów pracowników popełnianych w trakcie pracy, przekroczeń pogotowia kasowego, różnic kasowych, braku połączenia telekomunikacyjnego oraz awarii bankomatów.

Suma strat brutto z tytułu ryzyka operacyjnego odnotowanych w 2019 roku w podziale na rodzaj i kategorie zdarzenia przedstawia tabela poniżej:

Rodzaj	Kategoria	Kwota strat brutto w zł
Oszustwa wewnętrzne	---	100
Oszustwa zewnętrzne	---	0
Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	Stosunki pracownicze	76 093
Klienci, produkty i praktyki operacyjne	Obsługa klientów, ujawnianie informacji o klientach, zobowiązania względem klientów	71
Szkody związane z aktywami rzeczowymi	Kłęski żywiołowe i inne zdarzenia	6 337
Zakłócenia działalności banku i awarie systemów	Systemy, Bankomaty, Inne	5 894
Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	Wprowadzanie do systemu, wykonywanie, rozliczanie i obsługa transakcji	12 670
Razem		101 165

W ramach bieżącego zarządzania ryzykiem operacyjnym redukcja negatywnych skutków zdarzeń operacyjnych obejmuje m.in. następujące działania zapobiegawcze:

- 1) umowy o wykonywanie czynności należących do zakresu działania Banku przez podmioty zewnętrzne o niskim poziomie ryzyka operacyjnego,
- 2) zabezpieczenie prawne wiarytelności Banku wynikające z umów z klientami i kontrahentami,
- 3) ubezpieczenie na wypadek zdarzeń operacyjnych, zapewniające utrzymywanie ryzyka operacyjnego na poziomie nie zagrażającym bezpieczeństwu funkcjonowania Banku; przed zawarciem umowy ubezpieczenia Bank dokonuje wstępnej symulacji efektów redukcji ryzyka operacyjnego wynikających z zakresu i sumy ubezpieczenia, uwzględniając skutki ewentualnego niedopasowania zakresów ubezpieczenia,
- 4) plany utrzymania ciągłości działania na wypadek utraty ciągłości krytycznych procesów, niezbędnych do funkcjonowania Banku.

Obowiązek minimalizacji ryzyka operacyjnego ciąży na każdej jednostce organizacyjnej Banku i obejmuje:

- 1) wycofanie się ze zbyt ryzykownej działalności lub jej niepodejmowanie,
- 2) ograniczenie rozmiarów działalności obciążonej zbyt wysokim poziomem ryzyka,
- 3) transfer ryzyka, poprzez np. stosowanie ubezpieczeń majątku,
- 4) przyjmowanie odpowiednich mechanizmów kontrolnych.

Wybór działań wymienionych powyżej zależy od wielkości możliwych strat operacyjnych oraz możliwości kontroli zdarzeń operacyjnych wywołujących straty.

X. Ryzyko stopy procentowej dla pozycji zakwalifikowanych do portfela bankowego

Strategia Banku w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej oparta jest m.in. na następujących zasadach:

- a) do pomiaru ryzyka stopy procentowej Bank stosuje metodę luki stopy procentowej,
- b) do oceny tego ryzyka Bank wykorzystuje również inne dodatkowe metody, np. badania symulacyjne zmian w przychodach odsetkowych, zmiany w kosztach odsetkowych i w konsekwencji zmiany w wyniku z tytułu odsetek,
- c) badaniu i ocenie podlega wpływ zmian stóp procentowych na wynik odsetkowy Banku,
- d) zarządzanie ryzykiem stopy procentowej koncentruje się na zarządzaniu ryzykiem przeszacowania oraz ryzykiem bazowym,
- e) Bank ogranicza ryzyko stopy procentowej poprzez stosowanie systemu limitów i odpowiednie kształtowanie struktury aktywów i pasywów wrażliwych na zmiany stóp procentowych.

Analiza luki polega na określeniu wielkości niedopasowania między wrażliwymi na zmiany stopy procentowej aktywami i pasywami w poszczególnych przedziałach czasowych, uwzględniających pierwszy możliwy termin zmian (przeszacowania) stóp procentowych. Zakłada się, że zmiana stóp procentowych sama w sobie nie jest źródłem potencjalnych strat dla Banku; narażenie na negatywne oddziaływanie na wyniki Banku związane jest z występującymi różnicami w wielkościach aktywów i pasywów przeszacowywanych w poszczególnych terminach oraz nierównej skali zmian poszczególnych stóp procentowych.

W indywidualnych przypadkach w zakresie przyszłych wcześniejszych spłat kredytów Bank może stosować sankcje w postaci prowizji. W przypadku wcześniejszego wycofania depozytów przez Klientów Bank nie stosuje sankcji w postaci dodatkowych opłat lub prowizji. W takich przypadkach Klient otrzymuje niższe odsetki lub nie otrzymuje ich wcale.

Sporządzona na dzień 31.12.2019 roku analiza ryzyka stopy procentowej wykazała, przy założeniu spadku stóp procentowych o 2%, zmianę wyniku finansowego netto Banku w wysokości (-) 4 405 tys. zł. Wartość ta stanowi 20,5% wyniku odsetkowego i 7,00% funduszy własnych Banku. Natomiast przy założeniu wzrostu stóp procentowych o 2%, analiza wykazała zmianę (+) 4 079 tys. zł co stanowi 19,0% wyniku odsetkowego i 6,5% funduszy własnych Banku.

XI. Wymogi informacyjne na temat podejścia do ryzyka płynności.

1. Rola i zakres odpowiedzialności jednostek biznesowych oraz komitetów zaangażowanych w zarządzanie ryzykiem płynności.

W procesie zarządzania ryzykiem płynności uczestniczą:

- a) Rada Nadzorcza w ramach pełnionego nadzoru dokonuje okresowej oceny i nadzoruje wszystkie aspekty polityki zarządzania ryzykiem płynności w Banku; zatwierdza cele strategiczne w zarządzaniu ryzykiem płynności, zawarte w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem; ocenia adekwatność i skuteczność systemu zarządzania ryzykiem płynności na podstawie okresowej, syntetycznej informacji na temat poziomu ryzyka, na jakie narażony jest Bank; zatwierdza scenariuszowe plany awaryjne płynności, zatwierdza, ujęte w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem, zasady przeprowadzania testów warunków skrajnych,
- b) Zarząd zapewnia skuteczne działanie systemu zarządzania ryzykiem płynności; zatwierdza zasady zarządzania ryzykiem płynności w tym limity ograniczające ryzyko; wyznacza osoby odpowiedzialne za opracowanie, wprowadzenie i aktualizację niniejszych zasad; odpowiada za utrzymanie ryzyka płynności na poziomie nie przekraczającym poziomu akceptowalnego przez Radę Nadzorczą wyrażonego apetytem i tolerancją na ryzyko,
- c) Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem Bankowym, który opiniuje niniejszą procedurę; opiniuje poziom limitów; identyfikuje potrzeby zmian w polityce płynnościowej Banku; wydaje rekomendacje dla komórki zarządzającej mające na celu właściwe kształtowanie poziomu ryzyka płynności Banku; ocenia poziom ryzyka płynności Banku i wydaje rekomendacje Zarządowi,
- d) Zespół Ryzyka Bankowego – będący komórką monitorującą ryzyko płynności, która podlega Prezesowi Zarządu wykonujący zadania związane z: okresowym weryfikowaniem i aktualizowaniem niniejszej procedury oraz przygotowywaniem propozycji zmian procedury dla Zarządu, w tym weryfikowaniem i aktualizowaniem metod pomiaru ryzyka płynności oraz poziomu limitów; zapewnieniem zgodności niniejszej procedury ze strategią działania Banku i strategią zarządzania ryzykiem; proponowaniem wysokości przyjętych limitów; dokonywaniem pomiaru i monitorowaniem poziomu ryzyka, w tym płynności średnio i długoterminowej, przeprowadzaniem testów warunków skrajnych, pogłębioną analizą płynności długoterminowej; analizą wskaźników służących ocenie poziomu ryzyka płynności; monitorowaniem stopnia wykorzystania limitów; wyznaczaniem nadzorczych miar płynności oraz wskaźników LCR i wewnętrznego NSFR; oceną nowych produktów bankowych w zakresie potencjalnego wpływu na ryzyko płynności, opracowywanie scenariuszy sytuacji kryzysowych; sporządzaniem raportów dla Zarządu i Rady Nadzorczej,

- e) Zespół Rachunkowości i Finansów – będący komórką zarządzającą „wolnymi środkami”, która podlega Pierwszemu Wiceprezesowi Zarządu, wykonujący zadania związane z: okresowym weryfikowaniem i aktualizowaniem niniejszej procedury oraz przygotowywaniem propozycji zmian procedury dla Zarządu, w zakresie zarządzania płynnością dzienną, bieżącą i krótkoterminową; optymalnym zarządzaniem środkami Banku oraz wywiązywaniem się Banku z zawartych umów, w tym zagospodarowywaniem nadwyżek środków,
- f) Pozostałe komórki lub osoby odpowiedzialne za: kontrolę i utrzymywanie limitów kasowych; sporządzanie wykazu kredytów do ewentualnej odsprzedaży na potrzeby Planu awaryjnego; przekazywanie do komórki zarządzającej informacji niezbędnych do sporządzania prognozy przepływów pieniężnych.

2. Sposób pozyskiwania finansowania działalności.

Głównym źródłem finansowania działalności Banku są depozyty podmiotów niefinansowych i instytucji samorządowych. Podstawowym źródłem finansowania aktywów długoterminowych jest osad na depozytach oraz nadwyżka funduszy własnych nad majątkiem trwałym. Aktywa o najdłuższych terminach zapadalności są finansowane tylko osadem na najbardziej stabilnych depozytach.

3. Stopień scentralizowania funkcji skarbowych i funkcji zarządzania płynnością.

Z uwagi na niewielką skalę działalności Banku funkcje zarządzania ryzykiem można uznać za scentralizowane.

4. Zasady funkcjonowania w ramach zrzeszenia.

Bank jest członkiem Zrzeszenia SGB oraz Uczestnikiem Systemu Ochrony SGB. W związku z tym, zarządzanie ryzykiem płynności odbywa się zgodnie z zasadami ustalonymi w Zrzeszeniu i Systemie. Bank Zrzeszający realizuje następujące zadania:

- 1) prowadzenie rozliczeń pieniężnych Banków Spółdzielczych,
- 2) zabezpieczanie Banków Spółdzielczych przed ryzykiem związanym z zakłóceniami w realizacji rozliczeń międzybankowych,
- 3) zabezpieczanie płynności śróddziennej dla Banków Spółdzielczych,
- 4) prowadzenie rachunków bieżących Banków Spółdzielczych,
- 5) udzielanie kredytów w rachunku bieżącym Bankom Spółdzielczym zgodnie z regulacjami wewnętrznymi Banku Zrzeszającego,
- 6) gromadzenie nadwyżek środków Banków Spółdzielczych,
- 7) prowadzenie rachunków Minimum Depozytowego,
- 8) utrzymywanie aktywów płynnych stanowiących pokrycie środków Minimum Depozytowego,
- 9) wyznaczanie i utrzymywanie zagregowanego wymogu pokrycia płynności (LCR),

- 10) pośredniczenie w zakupie przez Banki Spółdzielcze papierów wartościowych w ramach limitów ustalonych przez Spółdzielnię,
- 11) przeprowadzanie „zagregowanych” testów warunków skrajnych i awaryjnych planów płynności,
- 12) wsparcie Banków Spółdzielczych w zakresie narzędzi analitycznych służących pomiarowi ryzyka płynności, w tym wyznaczanie krzywej krańcowego kosztu finansowania.

Jednostka zarządzająca Systemem Ochrony realizuje następujące zadania:

- 1) udzielanie pomocy płynnościowej Uczestnikom, zgodnie z przepisami obowiązującymi w Systemie Ochrony,
- 2) wyznaczanie minimalnego zasobu aktywów płynnych w Systemie Ochrony (m.in. poprzez aktualizację kwoty Minimum Depozytowego),
- 3) ustalanie limitów ryzyka płynności w Systemie Ochrony;
- 4) monitorowanie poziomu płynności Uczestników na zasadzie indywidualnej i zagregowanej,
- 5) prowadzenie wymiany informacji o ryzyku płynności pomiędzy Uczestnikami,
- 6) opracowanie procedur wzorcowych dotyczących zarządzania ryzykiem płynności.

Nadwyżki środków niewykorzystane na działalność kredytową lub nie przeznaczone przez Bank na zakup innych aktywów (w tym aktywów płynnych) gromadzi Bank Zrzeszający.

Bank może w inny sposób zagospodarować nadwyżkę środków tylko za zgodą Banku Zrzeszającego.

5. Rozmiar i skład nadwyżki płynności.

Nadwyżka płynności w tym:	150 617 535
Kasa	3 906 120
Środki na rachunku bieżącym w Banku Zrzeszającym	19 462 737
Lokaty O/N w Banku Zrzeszającym	6 382 837
Lokaty terminowe w Banku Zrzeszającym	165 797 700

6. Wielkość miar płynności oraz wskaźnika LCR.

Zgodnie z Uchwałą nr 386/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności, Bank dokonuje kalkulacji nadzorczych miar płynności na każdy dzień sprawozdawczy. Normy te dotyczą płynności długoterminowej (M3 i M4) – bank dodatkowo monitoruje również normy płynności krótkoterminowej (M1 i M2).

Kalkulacja nadzorczych miar płynności na dzień 31.12.2019 roku

Aktywa		
A1	Podstawowa rezerwa płynności	111 192 055
A2	Uzupełniająca rezerwa płynności	116 527 370
A3	Pozostałe transakcje zawierane na hurtowym rynku finansowym	30 997 460

A4	Aktywa o ograniczonej płynności		402 445 111
A5	Aktywa niepłynne		22 501 976
Pasywa			
B1	Fundusze własne pomniejszone o sumę wartości wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego i wymogu z tytułu ryzyka rozliczenia dostawy oraz ryzyka kontrahenta		63 045 521
B2	Środki obce stabilne		508 744 788
B3	Pozostałe zobowiązania na hurtowym rynku finansowym		200 195
B4	Pozostałe zobowiązania		5 713 428
B5	Środki obce niestabilne		129 850 073
Miary płynności		Wartość minimalna	Wartość
M1	Luka płynności krótkoterminowej $((A1 + A2) - B5)$	0.00	97 869 352
M2	Współczynnik płynności krótkoterminowej $((A1 + A2) / B5)$	1.00	1,75
M3	Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi $(B1 / A5)$	1.00	2,80
M4	Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi $((B1 + B2) / (A5 + A4))$	1.00	1,35

Dodatkowo, zgodnie z wymogami nałożonymi przez Rozporządzenie CRR oraz wydanymi do niego aktami delegowanymi, Bank oblicza w każdym dniu roboczym wskaźnik LCR.

Wielkości charakterystyczne dla wskaźnika LCR na koniec czterech ostatnich kwartałów roku:

Nazwa wielkości	31.03.2019 r.	30.06.2019 r.	30.09.2019 r.	31.12.2019 r.
Zabezpieczenie przed utratą płynności	39 298 049	39 018 557	38 496 128	47 534 271
Wypływy środków pieniężnych netto	72 843 506	80 331 670	73 222 782	86 968 297
Wskaźnik pokrycia wpływów netto	36 894 368	37 649 807	36 471 331	46 273 716
Wskaźnik LCR	109,31%	91,42%	104,74%	116,80%

7. Urealniona luka płynności dla pierwszych trzech przedziałów z uwzględnieniem pozycji bilansowych i pozabilansowych oraz skumulowane luki płynności.

Przedział płynności	do 1 miesiąca	od 1 do 3 miesięcy	od 3 do 6 miesięcy
Luka bilansowa prosta	84 636 409	10 875 941	10 633 515
Luka bilansowa skumulowana	158 785 144	169 661 085	180 294 600
Luka prosta (z pozabilansem)	84 636 409	10 875 941	10 633 515
Luka skumulowana(z pozabilansem)	115 230 431	126 106 372	136 739 887

Na datę sporządzania niniejszej informacji Bank posiadał możliwość skorzystania z następujących, dodatkowych źródeł finansowania: (wypisać z rejestru alternatywnych źródeł finansowania)

Rodzaj	Kwota	Warunki dostępu
otwarte niewykorzystane limity kredytu w rachunku bieżącym w Banku Zrzeszającym	---	w ciągu 1 dnia
pożyczka płynnościowa z Funduszu Pomocowego	62 552 000	w sytuacji awaryjnej
lokata płynnościowa ze środków Minimum Depozytowego	161 177 000	w sytuacji awaryjnej

8. Dodatkowe zabezpieczenia płynności funkcjonujące w zrzeczeniu.

Bank w ramach zabezpieczenia płynności może skorzystać z oferowanych przez bank zrzeszający instrumentów płynnościowych, tj. kredytu w rachunku bieżącym, kredytu rewolwingowego oraz innych kredytów celowych. Będąc uczestnikiem Systemu ochrony SGB, może skorzystać z mechanizmu pomocowego w ramach powyższego Systemu.

9. Aspekty ryzyka płynności, na które narażony jest Bank.

Przyczyny, które mogą spowodować narażenie Banku na ryzyko płynności to:

- niedopasowanie terminów zapadalności aktywów do terminów zapadalności pasywów i istnienie niekorzystnej skumulowanej luki płynności w poszczególnych przedziałach,
- przedterminowe wycofywanie depozytów przez klientów zaburzające prognozy przyływów pieniężnych Banku,
- nadmierna koncentracja depozytów pod względem dużych kontrahentów,
- znaczące zaangażowanie depozytowe osób wewnętrznych Banku,

- konieczność pozyskiwania depozytów po wysokim koszcie w sytuacji nagłego zapotrzebowania na środki,
- wadliwe plany awaryjne płynności nie uwzględniające szokowych zachowań klientów,
- niski stosunek depozytów, w tym depozytów stabilnych do akcji kredytowej Banku,
- niewystarczające fundusze własne do finansowania aktywów strukturalnie niepłynnych,
- ryzyko reputacji.

10. Sposób dywersyfikacji źródeł finansowania.

Bank dywersyfikuje źródła finansowania poprzez:

- a) oferowanie produktów depozytowych klientom z sektora niefinansowego i budżetowego,
- b) ograniczanie depozytów dużych deponentów,
- c) różne terminy wymagalności depozytów,
- d) różny charakter depozytów: depozyty terminowe i bieżące.

11. Techniki ograniczenia ryzyka płynności.

Bank ogranicza ryzyko płynności w szczególności poprzez:

- a) stosowanie limitów ograniczających ryzyko płynności, w tym wewnętrznych limitów Systemu Ochrony SGB,
- b) systematyczne testowanie planu awaryjnego płynności zapewniającego niezakłócone prowadzenie działalności w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych,
- c) lokowanie nadwyżek w aktywa płynne, które mają za zadanie zapewnienie przetrwania w sytuacji skrajnej,
- d) przystąpienie do Systemu ochrony SGB, które zapewnia w uzasadnionych przypadkach pomoc płynnościową z Funduszu Pomocowego oraz przeprowadzenie audytu systemu zarządzania ryzykiem płynności,
- e) utrzymywanie minimum depozytowego w banku zrzeszającym na potrzeby Systemu Ochrony SGB,
- f) określanie prognoz nadwyżki z uwzględnieniem dodatkowego bufora płynności.

12. Pojęcia stosowane w procesie mierzenia pozycji płynności i ryzyka płynności.

Pojęcia stosowane w procesie mierzenia pozycji płynności i ryzyka płynności zostały określone w Zasadach zarządzania ryzykiem płynności.

Podstawowe pojęcia wykorzystane w zarządzaniu ryzykiem przedstawiono poniżej :

- a) aktywa płynne – wszystkie aktywa Banku spełniające warunki aktywów nieobciążonych⁶;
- b) baza depozytowa – zobowiązania terminowe i bieżące wobec osób fizycznych oraz innych podmiotów niefinansowych, z wyłączeniem transakcji dotyczących obrotu na hurtowym rynku finansowym⁷;
- c) depozyty – baza depozytowa oraz zobowiązania terminowe i bieżące wobec instytucji rządowych lub samorządowych oraz podmiotów finansowych, z wyłączeniem banków;
- d) depozyty ogółem – depozyty oraz depozyty banków;
- e) depozyty elektroniczne – depozyty terminowe, które mogą zostać wycofane również poza placówką Banku (przez kanały internetowe lub mobilne);
- f) dzień sprawozdawczy - dzień, na który Bank oblicza nadzorcze miary płynności; dla obliczeń nadzorczych miar płynności dniem sprawozdawczym jest każdy dzień roboczy,
- g) płynność śróddzienna – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w trakcie bieżącego dnia;
- h) płynność dzienna – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych na zamknięcie dnia;
- i) płynność bieżąca – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 7 kolejnych dni;
- j) płynność krótkoterminowa – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 30 kolejnych dni;
- k) płynność średnioterminowa – zapewnienie wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 1 miesiąca i do 12 miesięcy;
- l) płynność długoterminowa – monitorowanie możliwości wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 12 miesięcy;
- m) bufor płynności – oszacowana przez Bank wysokość potrzebnych aktywów nieobciążonych, stanowiąca zabezpieczenie na wypadek zrealizowania się scenariuszy warunków skrajnych płynności w określonym, w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem, „horyzoncie przeżycia” wynoszącym 30 dni;
- n) aktywa płynne – suma aktywów nieobciążonych, o których mowa w § 46 ust.2 pkt 1; niniejsza definicja nie dotyczy pojęcia „aktywa płynne” używanego na potrzeby wyznaczania wskaźnika LCR;
- o) depozyty stabilne – suma osadu na depozytach sektora niefinansowego i osadu na depozytach instytucji rządowych i samorządowych;
- p) pasywa niestabilne – środki obce niestabilne wykazywane w rachunku nadzorczych miar płynności;
- q) pasywa stabilne – środki obce stabilne wykazywane w rachunku nadzorczych miar płynności;

⁶ Definicja nie dotyczy aktywów płynnych, o których mowa w wyznaczaniu wskaźnika LCR.

⁷ Na potrzeby wyznaczania środków obcych stabilnych w nadzorczej mierze płynności długoterminowej M4 pod pojęciem „bazy depozytowej” Bank rozumie depozyty podmiotów niefinansowych oraz instytucji rządowych lub samorządowych.

- r) termin płatności – termin zapadalności lub wymagalności liczony od dnia, na który sporządzane jest zestawienie terminów płatności wynikających z umowy;
- s) nadzorcze miary płynności – wskaźniki płynności i limity określone w uchwale KNF w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności;
- t) wskaźnik LCR / wymóg dotyczący pokrycia płynności – wskaźnik płynności krótkoterminowej obliczony w oparciu o przepisy CRR; opisana w niniejszej procedurze budowa wskaźnika LCR dotyczy zasad obowiązujących w Systemie, przy czym zaznaczono te zmiany, które należy uwzględnić na potrzeby sprawozdawczości do NBP;
- u) wskaźnik NSFR / wymóg dotyczący stabilnego finansowania netto – wskaźnik płynności długoterminowej obliczony w oparciu o przepisy CRR; budowa wskaźnika, do czasu określenia przez EUNB sposobu sformułowania wymogu stabilnego finansowania oraz przyjęcia przez Parlament Europejski i Radę UE poziomu tego wskaźnika, została określona przez Spółdzielnię w niniejszej procedurze,
- v) podmioty regulowane – zgodnie z ustawą o nadzorze uzupełniającym zaliczają się do nich w szczególności: banki, oddziały instytucji kredytowych, banki zagraniczne, zakłady ubezpieczeń, firmy inwestycyjne;
- w) transakcje zawierane na rynku hurtowym – transakcje zawierane z podmiotami regulowanymi, operacje dokonywane w ramach świadczenia usług pośrednictwa finansowego na rachunek własny w imieniu klienta;
- x) osoby wewnętrzne – osoby i podmioty wymienione w obowiązującym w Banku regulaminie udzielania kredytów, pożyczek pieniężnych, gwarancji bankowych i poręczeń osobom i podmiotom wymienionym w art. 79, 79a Prawa bankowego, z wyłączeniem członków Banku, którzy nie są jednocześnie pozostałymi osobami/podmiotami wskazanym w tym regulaminie;
- y) małe lub średnie przedsiębiorstwa (MŚP) – przedsiębiorstwa, które zatrudniają mniej niż 250 osób, i których obroty roczne nie przekraczają 50 mln EUR, i/lub których roczna suma bilansowa nie przekracza 43 mln EUR⁸, przy czym za przedsiębiorstwo uznaje się każdy podmiot prowadzący działalność gospodarczą, niezależnie od jego formy prawnej. Obejmuje to w szczególności osoby prowadzące działalność na własny rachunek oraz firmy rodzinne prowadzące działalność rzemieślniczą lub inne rodzaje działalności, oraz spółki cywilne lub stowarzyszenia regularnie prowadzące działalność gospodarczą;
- z) gospodarstwo domowe – podmiot będący przedsiębiorcą indywidualnym, osobą prywatną lub rolnikiem indywidualnym;
- aa) tolerancja ryzyka płynności – poziom ryzyka jakie zamierza ponosić Bank; Bank określa tolerancję ryzyka płynności w ramach obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem.

⁸ Definicja zgodna z zaleceniem Komisji 2003/361/WE z dnia 6 maja 2003 r. dotyczącym definicji mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw.

13. Sposób odzwierciedlenia ryzyka płynności rynku w procesie zarządzania płynnością płatniczą.

Podstawowym celem strategicznym Banku, w zakresie zagospodarowywania nadwyżek środków, jest ich lokowanie w Banku Zrzeszającym, niemniej jednak, w wyniku zmieniających się warunków otoczenia makroekonomicznego, Bank dopuszcza inwestowanie nadwyżek środków w jednostki TFI za zgodą Banku Zrzeszającego.

Rodzaj i wielkość inwestycji Banku nie może naruszać:

- a) bezpieczeństwa płynności Zrzeszenia, które Bank Zrzeszający zapewnia poprzez ustalenie limitów ostrożnościowych;
- b) nadzorczych miar płynności Banku;
- c) minimalnego poziomu współczynników kapitałowych Banku, ustalonych w obowiązującej w Banku strategii zarządzania i planowania kapitałowego.

Przed dokonaniem transakcji zakupu Bank dokonuje analizy ryzyka związanego z transakcją, jak również monitoruje ryzyko w trakcie posiadania instrumentów.

14. Wykorzystanie sposobów testów warunków skrajnych.

Bank wykorzystuje wyniki testów warunków skrajnych do: planowania awaryjnego, wyznaczenia poziomu limitów, szacowania kapitału wewnętrznego, zmiany polityki płynnościowej Banku.

Awaryjne plany płynności zostały zintegrowane z testami warunków skrajnych poprzez wykorzystywanie testów warunków skrajnych jako scenariuszy uruchamiających awaryjny plan płynnościowy.

15. Opis scenariuszy testów warunków skrajnych i wskazanie w jaki sposób plan awaryjny uwzględnia ich wyniki.

Przeprowadzaniem testów warunków skrajnych zajmuje się Spółdzielnia, zgodnie z następującymi scenariuszami opisanymi w Grupowym Planie Naprawy:

- 1) scenariuszu systemowym zakładającym kryzys makroekonomiczny, opartym na scenariuszu przygotowanym przez NBP, w którym występują wzrost należności zagrożonych, wpływ depozytów i zmiana rynkowych stóp procentowych;
- 2) scenariuszami indywidualnymi zakładającymi:
 - a) materializację ryzyka koncentracji ekspozycji kredytowych,
 - b) wzrost kosztu finansowania depozytów,
 - c) spadek stóp procentowych;

- 3) scenariuszu mieszanym, uwzględniającym kombinację zdarzeń mających wpływ na cały system i indywidualnych, następujących jednocześnie i wchodzących ze sobą w interakcje, który zakłada kryzys na rynku rolnym.

Biorąc pod uwagę specyfikę działania Banków Spółdzielczych wyodrębniono następujące obszary ryzyka – czynniki ryzyka (które następnie zostały ujęte w scenariusze):

- odpływ depozytów podmiotów niefinansowych i JST,
- pogorszenie jakości portfela kredytowego podmiotów niefinansowych i JST,
- wzrost ryzyka w branży rolniczej,
- wzrost kosztu finansowania depozytów podmiotów niefinansowych i JST,
- spadek stóp procentowych NBP.

Dla każdego scenariusza określany jest wpływ sytuacji skrajnej na określone w Grupowym Planie Naprawy obszary krytyczne:

- 1) płynności, mierzony wskaźnikami: LCR oraz NSFR;
- 2) rentowności (w tym poziom ryzyka kredytowego), mierzony wskaźnikami: ROA, C/I, należności zagrożonych⁹, poziomu orezerwowania¹⁰;
- 3) wypłacalności, mierzony wskaźnikami: TCR¹¹ oraz dźwigni finansowej¹².

Wyniki testów wraz z ich opisem przekazywane są, w okresach kwartalnych, przez Spółdzielnię do Banku. Aktualizacja scenariuszy testowych następuje przynajmniej w okresach rocznych wraz z aktualizacją Grupowego Planu Naprawy.

Bank wykorzystuje wyniki testów warunków skrajnych w systemie zarządzania Bankiem, a w szczególności w systemie zarządzania ryzykiem w takich obszarach jak:

- 1) weryfikacja polityki zarządzania poszczególnymi obszarami ryzyka, w tym zwłaszcza ryzykiem kredytowym,
- 2) ocena adekwatności przyjętych w Banku limitów,
- 3) szacowanie kapitału wewnętrznego,
- 4) ocena skuteczności określonych w Banku, m.in. w ramach planów awaryjnych, opcji naprawy.

⁹ Wskaźnik liczony zgodnie z Umową Systemu Ochrony SGB.

¹⁰ J.w.

¹¹ J.w.

¹² J.w.

16. Polityka utrzymania rezerwy płynności.

W celu utrzymania ryzyka płynności na odpowiednim poziomie Bank utrzymuje odpowiednią wielkość aktywów, które można natychmiast wykorzystać.

Bank utrzymuje na bezpiecznym poziomie nadzorcze miary płynności przy jednoczesnym minimalizowaniu kosztów.

17. Ograniczenia regulacyjne odnośnie transferu płynności w ramach zrzeczenia.

Wskazane w pkt. 8.

18. Częstotliwość i rodzaj sprawozdawczości w zakresie ryzyka płynności.

W Banku opracowywane są raporty dotyczące ryzyka płynności w trybie dziennym (nadzorcze miary płynności, LCR), miesięcznym, kwartalnym, półrocznym, rocznym.

Raporty zawierają informacje o źródłach finansowania działalności banku, strukturze i stabilności depozytów, udzielonych zobowiązaniach finansowych, wskaźnikach wczesnego ostrzegania, wykorzystaniu limitów wewnętrznych, przepływów pieniężnych, luce płynności urealnionej i dynamicznej, rejestrze alternatywnych źródeł finansowania, buforze płynności, wyników testów warunków skrajnych. Odbiorcami raportów są: Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem Bankowym, Zarząd oraz Rada Nadzorcza Banku.

XII. Dźwignia finansowa

Ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej Bank klasyfikuje do ryzyk nieistotnych; zarządzanie tym rodzajem ryzyka odbywa się w ramach ryzyka kapitałowego – w oparciu o zatwierdzoną w Banku Strategię zarządzania i planowania kapitałowego.

Takie podejście wynika z faktu, że Bank do obliczania aktywów ważonych ryzykiem stosuje metodę standardową (co ogranicza nadmierną możliwość wykorzystywania niższych wag ryzyka). W związku z tym zachowanie odpowiednich współczynników kapitałowych, powoduje, że wskaźnik dźwigni utrzymuje się również na bezpiecznym poziomie.

Bank mierzy ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej poprzez obliczanie, wskaźnika dźwigni finansowej liczonego jako wyrażony w procentach udział kapitału Tier I w aktywach według wartości bilansowej, powiększonej o łączną kwotę zobowiązań pozabilansowych udzielonych, przy czym:

- 1) w aktywach według wartości bilansowej Bank nie uwzględnia pozycji pomniejszających kapitał podstawowy i dodatkowy Tier I, w szczególności: wartości niematerialne i prawne w części pomniejszającej kapitał podstawowy, udziały kapitałowe w części pomniejszającej kapitał podstawowy i dodatkowy Tier I, aktywa z tytułu podatku odroczonego oparte na przyszłej rentowności w części pomniejszającej kapitał podstawowy Tier I,
- 2) wartość ekspozycji pozabilansowych jest wyliczana od wartości nominalnej (bez uwzględniania korekt z tytułu rezerw celowych i odpisów aktualizujących odnoszących się do odsetek) z uwzględnieniem współczynników konwersji z zastrzeżeniem dolnego limitu 10%.

1. Zestawienie dotyczące uzgodnienia aktywów księgowych i ekspozycji wskaźnika dźwigni:

Lp.*	Pozycja	Kwota
1	Aktywa razem według opublikowanych sprawozdań finansowych	716 405 596
6	Korekta z tytułu pozycji pozabilansowych (tj. konwersja na kwoty ekwiwalentu kredytowego ekspozycji pozabilansowych)	
7	Inne korekty	- 36 362
8	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni	716 369 234

*) numeracja zgodna z Rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 2016/200 z dnia 15 lutego 2016 roku ustanawiającym standardy techniczne w odniesieniu do ujawniania informacji na temat wskaźnika dźwigni instytucji

2. Ujawnienie wskaźnika dźwigni:

Lp.	Pozycja	Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych
Ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych)		
1	Pozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych ale z uwzględnieniem zabezpieczenia)	694 035 869
2	(Kwoty aktywów odliczane przy ustalaniu kapitału Tier I)	-36 362

3	Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych) (suma wierszy 1 i 2)	
Inne pozycje pozabilansowe		
17	Ekspozycje pozabilansowe wyrażone wartością nominalną brutto	22 369 727
18	(Korekty z tytułu konwersji na kwoty ekwiwalentu kredytowego)	
19	Inne ekspozycje pozabilansowe (suma wierszy 17-18)	
Kapitał i miara ekspozycji całkowitej		
20	Kapitał Tier I	62 545 521
21	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni (suma wierszy 3, 11, 16, 19, EU-19a, EU-19b)	
Wskaźnik dźwigni		
22	Wskaźnik dźwigni	8,73

3. Podział ekspozycji bilansowych (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych:

Lp.	Pozycja	Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych
EU-1	Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych) w tym:	694 035 869
EU-2	Ekspozycje zaliczane do portfela handlowego	0
EU-3	Ekspozycje zaliczane do portfela bankowego w tym:	694 035 869
EU-5	Ekspozycje traktowane jako ekspozycje wobec państwa	9 948 204
EU-6	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych, wielostronnych banków rozwoju, organizacji międzynarodowych i podmiotów sektora publicznego których nie traktuje się jak państwa	14 866 479
EU-7	Institucje	237 775 291
EU-8	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach	
EU-9	Ekspozycje detaliczne	217 152 863
EU-10	Przedsiębiorstwa	154 098 797
EU-11	Ekspozycje których dotyczy niewykonanie zobowiązania	27 739 303
EU-12	Pozostałe ekspozycje (np. kapitałowe, sekurytyzacyjne i inne aktywa nie generujące zobowiązania kredytowego)	32 454 932

4. Ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej Bank klasyfikuje do ryzyk nieistotnych; zarządzanie tym rodzajem ryzyka odbywa się w ramach ryzyka kapitałowego – w oparciu o zatwierdzoną w Banku Strategię zarządzania i planowania kapitałowego.
5. Takie podejście wynika z faktu, że Bank do obliczania aktywów ważonych ryzykiem stosuje metodę standardową (co ogranicza nadmierną możliwość wykorzystywania niższych wag ryzyka). W związku z tym zachowanie odpowiednich współczynników kapitałowych, powoduje, że wskaźnik dźwigni utrzymuje się również na bezpiecznym poziomie.
6. W ramach zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej, Bank monitoruje wskaźnik z częstotliwością półroczną. Poziom wskaźnika raportowany jest w ramach raportów dla Zarządu Banku i Rady Nadzorczej Banku. (Sprawozdanie Zarządu z działalności)

XIII. System Kontroli wewnętrznej

1. Struktura organizacyjna systemu.

System kontroli wewnętrznej obejmuje wszystkie jednostki organizacyjne Banku i jest dostosowany do charakteru i profilu ryzyka i skali działalności Banku.

Funkcjonujący w Banku system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej są zorganizowane na trzech, niezależnych i wzajemnie uzupełniających się, liniach obrony (poziomach).

Na pierwszą linię obrony składa się operacyjne zarządzanie ryzykiem, powstałym w związku z działalnością prowadzoną przez Bank. Komórki pierwszej linii obrony odpowiedzialne są za projektowanie i zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych, w szczególności w procesach biznesowych funkcjonujących w Banku oraz zgodności postępowania z regulacjami.

Na drugą linię obrony składa się zarządzanie przez pracowników na specjalnie powołanych do tego stanowiskach i komórkach organizacyjnych niezależne od operacyjnego zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie. Druga linia obrony odpowiedzialna jest m.in. za monitorowanie bieżące przyjętych mechanizmów kontrolnych, przeprowadzanie pionowych testów mechanizmów kontrolnych, ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontrolnych, matryce funkcji kontroli, prowadzenie rejestru nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz raportowanie o tych nieprawidłowościach. Za monitorowanie pionowe pierwszej linii obrony przez drugą linię obrony odpowiada Zespół Zgodności i Kontroli oraz Zespół Ryzyka Bankowego.

Trzecią linię obrony stanowi audyt wewnętrzny realizowany przez Spółdzielczy System Ochrony SGB. Audyt wewnętrzny odpowiedzialny jest za badanie oraz ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontroli i niezależnego monitorowania ich przestrzegania odpowiednio w ramach pierwszej i drugiej linii obrony, zarówno w odniesieniu do systemu zarządzania ryzykiem, jak i systemu kontroli wewnętrznej.

1. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem funkcjonowania adekwatnego systemu kontroli wewnętrznej oraz odpowiedzialna jest za monitorowanie jego skuteczności.

Nadzór Rady Nadzorczej nad funkcjonowaniem systemu kontroli wewnętrznej obejmuje m.in.:

- 1) akceptowanie zasad funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej, w tym matrycy funkcji kontroli,
- 2) coroczną ocenę adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym funkcji kontroli, stanowiska do spraw zgodności oraz wyników audytu przeprowadzonego przez komórkę audytu wewnętrznego,
- 3) ocenę efektów działań podjętych w celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości w funkcjonowaniu mechanizmów kontrolnych,
- 4) zatwierdzenie zasad kategoryzacji nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej,
- 5) zatwierdzenie kryteriów adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej.

2. Zarząd, w ramach trzech linii obrony, odpowiada za zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnienie we wszystkich jednostkach/komórkach/stanowiskach organizacyjnych Banku, funkcjonowanie adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej, który obejmuje funkcję kontroli i stanowisko do spraw zgodności.

Do zadań Zarządu, należy w szczególności:

- 1) ustanowienie, w ramach trzech linii obrony, kryteriów adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej,
- 2) zapewnienie ciągłości i skuteczności działania systemu kontroli wewnętrznej, a także właściwej współpracy wszystkich pracowników Banku w ramach funkcji kontroli ze stanowiskiem do spraw zgodności i komórką audytu wewnętrznego oraz dostępu osobom wykonującym czynności kontrolne/czynności audytowe do niezbędnych dokumentów źródłowych, w tym zawierających informacje poufne,
- 3) określenie rodzaju działań podejmowanych w celu usunięcia nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej, w tym środki naprawcze i dyscyplinujące,
- 4) sporządzanie okresowej (nie rzadziej niż raz w roku) informacji dla Rady Nadzorczej o sposobie wypełniania zadań przez pracowników Banku w ramach funkcji kontroli oraz stanowiska do spraw zgodności ze szczególnym uwzględnieniem:
 - adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w zapewnieniu osiągnięcia każdego z celów systemu kontroli wewnętrznej,
 - skali i charakterze nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz najważniejszych działań zmierzających do usunięcia tych nieprawidłowości, w tym o podjętych środkach naprawczych i dyscyplinujących,
 - zapewnienia niezależności stanowiska do spraw zgodności,
 - zapewnienia środków finansowych niezbędnych do skutecznego wykonywania przez pracowników komórki zgodności oraz do systematycznego podnoszenia kwalifikacji oraz zdobywania doświadczenia i umiejętności przez pracowników tej komórki,
- 5) zatwierdzanie listy istotnych procesów wyodrębnionych przez Bank oraz ich powiązanie z celami ogólnymi i szczegółowymi systemu kontroli wewnętrznej,
- 6) zapewnienie dokonywania regularnego przeglądu wszystkich procesów funkcjonujących w Banku pod kątem ich istotności,
- 7) zatwierdzenie zasad kategoryzacji nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej,
- 8) zapewnienie niezależnego monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych poprzez określenie odpowiedniego jego zakresu i kryteriów,
- 9) wyznaczenie komórki organizacyjnej/stanowiska odpowiedzialnej za zadania związane z prowadzeniem matrycy funkcji kontroli, określenie formy udokumentowania przeprowadzonego przeglądu i oceny efektywności wewnętrznych mechanizmów kontrolnych oraz wniosków wynikających z tych przeglądów,

- 10) określenie trybu przekazania wewnątrz Banku raportu pokontrolnego/raportu, w celu podjęcia działań służących usunięciu stwierdzonych nieprawidłowości mechanizmów kontroli oraz sposobu kontroli skorygowania tych nieprawidłowości.
3. W Banku, w pionie Prezesa Zarządu, działa Zespół Zgodności i Kontroli, a w jego ramach Stanowisko do spraw kontroli wewnętrznej/komórka ds. testowania pionowego odpowiedzialna m.in. za wykonywanie zadań związanych z niezależnym monitorowaniem pionowym.
- Do zadań Stanowiska ds. kontroli wewnętrznej należy m.in.:
- 1) przeprowadzanie pionowych testów przestrzegania kluczowych mechanizmów kontrolnych,
 - 2) ocena adekwatności i skuteczności kluczowych mechanizmów kontrolnych,
 - 3) prowadzenie rejestru nieprawidłowości znaczących i krytycznych,
 - 4) raportowanie o przestrzeganiu kluczowych mechanizmów kontrolnych, obejmujące co najmniej zestawienie wykrytych nieprawidłowości znaczących i krytycznych,
 - 5) administrowanie matrycą funkcji kontroli, w tym pozyskiwanie informacji niezbędnych do przygotowania i aktualizacji matrycy
4. Stanowisko ds. zgodności w ramach funkcji kontroli, odpowiedzialne jest m.in. za zapewnienie zgodności poprzez: weryfikację bieżącą pionową, w przypadku gdy ta weryfikacja nie została przypisana innym pracownikom lub komórkom organizacyjnym w ramach drugiej linii obrony
5. Dyrektorzy jednostek i komórek organizacyjnych Banku, wypełniając swoje obowiązki, wprowadzają w życie przyjęte przez Zarząd wewnętrzne strategie i procedury dotyczące zarządzania ryzykiem, a przede wszystkim odpowiadają za wdrożenie odpowiednich mechanizmów kontrolnych oraz monitorują prawidłowość przestrzegania mechanizmów kontrolnych.

W ramach systemu kontroli wewnętrznej Bank wyodrębnia m. in.:

- kontrolę wewnętrzną sprawowaną przez pracowników Banku,
- audyt wewnętrzny sprawowany przez SSO SGB.

2. Stosowane mechanizmy kontrolne.

Podstawowym narzędziem do operacyjnego zarządzania systemem kontroli w Banku jest matryca funkcji kontroli, w której powiązано cele ogólne systemu kontroli wewnętrznej i wyodrębnione w ich ramach cele szczegółowe z procesami istotnymi wraz z wpisanymi w te procesy kluczowymi mechanizmami kontrolnymi i niezależnym monitorowaniem tych mechanizmów.

Na wszystkich trzech poziomach, w ramach systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, pracownicy Banku w ramach realizowanych czynności odpowiednio stosują mechanizmy kontrolne lub niezależnie monitorują (poziomo lub pionowo) przestrzeganie mechanizmów

kontrolnych. Zatem w Banku zapewniona jest niezależność monitorowania pionowego oraz poziomego poprzez rozdzielenie zadań.

W Banku stosuje się mechanizmy kontrolne:

- 1) automatyczne (wbudowane w systemy informatyczne, najczęściej wymuszające lub uniemożliwiające pewne działania np. wymuszenie akceptu powyżej pewnego limitu),
- 2) półautomatyczne (np. monitorowanie limitów, wskaźników, weryfikacja danych),
- 3) manualne (np. podział obowiązków, autoryzacja formalna na „drugą rękę”, uzgodnienia danych i inwentaryzacja, weryfikacja i analiza danych).

Wszystkie mechanizmy znajdują odzwierciedlenie w procedurach różnego szczebla – zarówno politykach, jak i procedurach operacyjnych stosowanych przez pracowników niższego szczebla. Tym samym stanowią kluczowy element definiujący pożądane zachowania w ramach pierwszej i drugiej linii obrony. Stosowanie zapisów procedur w praktyce jest monitorowane w ramach testów pionowych i poziomych.

Monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych obejmuje weryfikację bieżącą i testowanie w ramach monitorowania pionowego i poziomego z uwzględnieniem:

- celów systemu kontroli wewnętrznej,
- złożoności procesów, w tym zwłaszcza procesów istotnych,
- liczby, rodzaju i stopnia złożoności mechanizmów kontrolnych,
- ryzyka zaistnienia nieprawidłowości,
- zasobów poszczególnych linii obrony, w tym kwalifikacji, doświadczenia i umiejętności pracowników tych linii,
- zasady proporcjonalności.

Bank określił kategorie nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej, biorąc pod uwagę ich negatywny wpływ na zapewnienie osiągnięcia określonych celów systemu kontroli wewnętrznej. Nadanie odpowiedniej kategorii nieprawidłowości stwierdzonej, w ramach niezależnego monitorowania, polega na oszacowaniu poziomu ryzyka związanego z tą nieprawidłowością.

W Banku prowadzony jest rejestr wszystkich nieprawidłowości znaczących i krytycznych. Wykryte w ramach pierwszej linii obrony nieprawidłowości znaczące lub krytyczne, są niezwłocznie raportowane do komórki organizacyjnej drugiej linii obrony, odpowiedzialnej za niezależne monitorowanie procesu, w ramach którego zaistniała dana nieprawidłowość znacząca lub krytyczna, a w przypadku nieprawidłowości krytycznych również do Zarządu Banku oraz komórki audytu wewnętrznego. Stwierdzone w ramach drugiej linii obrony nieprawidłowości znaczące lub krytyczne, są niezwłocznie raportowane do Zarządu Banku i Rady Nadzorczej, a w przypadku nieprawidłowości krytycznych również do komórki audytu wewnętrznego.

3. Ocena adekwatności i skuteczności systemu.

Celem ogólnym systemu kontroli wewnętrznej jest zapewnienie:

- 1) skuteczności i efektywności działania Banku,
- 2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej,
- 3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku,
- 4) zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

W ramach celów ogólnych systemu kontroli wewnętrznej Bank wyodrębnia cele szczegółowe, do których zalicza się m.in.:

- 1) wykrycie błędów i nadużyć,
- 2) ochrona majątku (kontrole bezpieczeństwa, gotówkowe),
- 3) wiarygodność i integralność informacji,
- 4) terminowość realizacji zadań,
- 5) skuteczność i wydajność,
- 6) zgodność z prawem i regulacjami,
- 7) dostępność systemów i aplikacji,
- 8) poufność informacji i danych,
- 9) adekwatność informacji zarządczej,
- 10) poprawność prezentacji i ujęcia sprawozdań finansowych,
- 11) racjonalne wykorzystywanie zasobów,
- 12) zapewnienie realizacji celów biznesowych.

Rada Nadzorcza dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym funkcji kontroli, spraw zgodności oraz wyników audytu przeprowadzonego przez komórkę audytu wewnętrznego.

Dokonując oceny, Rada Nadzorcza bierze pod uwagę informacje przekazane przez Zarząd o sposobie wypełniania zadań przez pracowników Banku w ramach funkcji kontroli oraz spraw zgodności ze szczególnym uwzględnieniem:

- adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w zapewnieniu osiągnięcia każdego z celów systemu kontroli wewnętrznej,
- skali i charakterze nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz najważniejszych działań zmierzających do usunięcia tych nieprawidłowości, w tym o podjętych środkach naprawczych i dyscyplinujących,
- zapewnienia niezależności pracownikom od spraw zgodności,

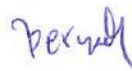
- zapewnienia środków finansowych niezbędnych do skutecznego wykonywania obowiązków przez pracowników od spraw zgodności oraz do systematycznego podnoszenia kwalifikacji oraz zdobywania przez nich doświadczenia i umiejętności.

W celu zabezpieczenia się przed stratą Bank rozpoznaje, ocenia i kontroluje wszystkie rodzaje ryzyka wynikające z prowadzonej działalności i poprzez proces kontroli zapewnia, by Pracownicy Banku pracowali w sposób wydajny i uczciwy realizując cele i ustalone zadania.

W celu prezentowania wiarygodnych sprawozdań finansowych i nadzorczych, system kontroli wewnętrznej zapewnia rzetelne ich przygotowywanie w oparciu o księgi prowadzone zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości.

W celu podejmowania prawidłowych decyzji nadzorczych, system kontroli wewnętrznej weryfikuje jakość i kompletność sporządzanej w Banku informacji zarządczej.

System kontroli wewnętrznej chroni zasoby Banku, zapewnia wysoką jakość i niezawodność informacji oraz zgodność działania z przepisami prawa a także eliminuje występowanie nieprawidłowości i błędów. System kontroli wewnętrznej identyfikuje i ocenia istotne czynniki zewnętrzne i wewnętrzne, które mogą niekorzystnie wpłynąć m.in. na adekwatność kapitałową, rentowność operacji, wiarygodność sprawozdawczości, przestrzeganie przepisów i regulacji wewnętrznych.

Zarząd Banku Rumia Spółdzielczego :

Prezes Zarządu – Aleksander Borzymowski

I Wiceprezes Zarządu – Małgorzata Bernaciak

Wiceprezes Zarządu – Joanna Wandtke

Zarząd zatwierdza informację do ogłoszenia.

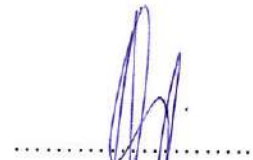
Rumia, dnia 19.08.2020 r.

OŚWIADCZENIE ZARZĄDU BANKU

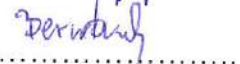
Zarząd Banku Rumia Spółdzielczego niniejszym oświadcza, że ustalenia opisane w Informacji z zakresu profilu ryzyka i poziomu kapitału Banku Rumia Spółdzielczego są adekwatne do stanu faktycznego, a stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii ryzyka Banku.

Zarząd Banku Rumia Spółdzielczego :

Prezes Zarządu – Aleksander Borzymowski

I Wiceprezes Zarządu – Małgorzata Bernaciak

Wiceprezes Zarządu – Joanna Wandtke

OŚWIADCZENIE ZARZĄDU BANKU NA TEMAT OGÓLNEGO PROFILU RYZYKA ZWIĄZANEGO ZE STRATEGIĄ DZIAŁALNOŚCI

Zarząd Banku Rumia Spółdzielczego oświadcza, iż profil ryzyka Banku wynika z przyjętych przez Bank strategii tj.: „Strategii Banku Rumia Spółdzielczego na lata 2018-2020”, „Strategii zarządzania ryzykiem w Banku Rumia Spółdzielczym”, „Strategii zarządzania i planowania kapitałowego w Banku Rumia Spółdzielczym” jak i regulacji dotyczących zarządzania poszczególnymi istotnymi rodzajami ryzyka w Banku.

W 2019 roku Bank dokonywał pomiaru oraz oceny ryzyka, zgodnie z zapisami przepisów nadzorczych tj. Uchwał, Rekomendacji Komisji Nadzoru Finansowego, a także zasadami wynikającymi z Pakietu CDIV/CRR.

Ogólny profil ryzyka w Banku, zawarty w „Strategii zarządzania ryzykiem w Banku Rumia Spółdzielczym” został określony na podstawie wybranych wskaźników (ich poziomu granicznego) zatwierdzonego przez Zarząd i Radę Nadzorczą.

Na dzień 31.12.2019 r. przyjęte wskaźniki kształtowały się na poziomie:

<i>Nazwa limitu</i>	<i>Wysokość limitu</i>	<i>Wartość</i>	<i>Stopień realizacji</i>
Ryzyko kredytowe			
Łączna kwota inwestycji dla instrumentów wysokiego i średniego ryzyka finansowe w postaci: jednostek TFI	Max 15% funduszy własnych	4,97%	33,14%
Łączna kwota inwestycji dla instrumentów wysokiego, średniego, średnio-niskiego i niskiego ryzyka finansowe w postaci: bonów pieniężnych, bonów skarbowych, obligacji Skarbu Państwa, obligacji komunalnych, obligacji komercyjnych oraz jednostek TFI	Max 100% funduszy własnych	17,66%	17,66%
Udział kredytów zagrożonych w portfelu kredytowym	Max 9%	8,59%	95,47%
Utrzymywanie pokrycia rezerwami celowymi należności zagrożonych od podmiotów sektora niefinansowego i instytucji rządowych lub samorządowych	Min 33%	42,83%	77,05%

Udział portfela kredytów podmiotów niefinansowych w sumie bilansowej powiększonej o zobowiązania pozabilansowe udzielone dotyczące finansowania	Max 80%	52,85%	66,07%
Udział ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w portfelu kredytowym	Max 95%	85,08%	89,56%
Udział zagrożonych ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w portfelu ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie ogółem	Max 10%	7,54%	75,41%
Udział detalicznych ekspozycji kredytowych w portfelu kredytowym	Max 8%	5,21%	65,08%
Udział zagrożonych detalicznych ekspozycji kredytowych w detalicznych ekspozycjach kredytowych ogółem	Max 5%	3,71%	74,20%
Ryzyko operacyjne			
Wartość poniesionych strat operacyjnych na przestrzeni ostatnich 12 miesięcy	Max 33% regulacyjnego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego	101 012,90	8,80%
Wartość poniesionych strat operacyjnych na przestrzeni ostatnich 12 miesięcy dot. oszustw wewnętrznych	0	0	X
Wartość poniesionych strat operacyjnych na przestrzeni ostatnich 12 miesięcy dot. oszustw zewnętrznych	0	0	X
Wartość poniesionych strat operacyjnych na przestrzeni ostatnich 12 miesięcy dot. zasad dotyczących zatrudnienia oraz bezpieczeństwa w miejscu pracy	Max 14% regulacyjnego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego	76 093,32	15,63%
Wartość poniesionych strat operacyjnych na przestrzeni ostatnich 12 miesięcy dot. klientów, produktów i praktyk operacyjnych	Max 3% regulacyjnego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego	71,10	0,07%
Wartość poniesionych strat operacyjnych na przestrzeni ostatnich 12 miesięcy dot. szkód związanych z aktywami rzeczowymi	Max 3% regulacyjnego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego	6 435,69	6,17%
Wartość poniesionych strat operacyjnych na przestrzeni ostatnich 12 miesięcy dot. zakłóceń działalności banku i awarii systemów	Max 10% regulacyjnego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego	5 795,81	1,67%
Wartość poniesionych strat operacyjnych na przestrzeni ostatnich 12 miesięcy dot. wykonywania transakcji, dostawy i zarządzania procesami operacyjnymi	Max 3% regulacyjnego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego	12 616,98	12,09%

Ryzyko walutowe			
Udział całkowitej pozycji walutowej w funduszach własnych	Max 1%	0,07% ¹	7%
Ryzyko płynności			
Ilość przypadków ² przekroczenia nadzorczej miary płynności M1	0	0	X
Ilość przypadków przekroczenia nadzorczej miary płynności M2	0	0	X
Ilość przypadków przekroczenia nadzorczej miary płynności M3	0	0	X
Ilość przypadków przekroczenia nadzorczej miary płynności M4	0	0	X
Ilość przekroczeń limitu luki płynności skumulowanej (bez uwzględnienia zobowiązań pozabilansowych udzielonych i otrzymanych)	0	0	X
Ilość przekroczeń niedotrzymania minimalnego poziomu aktywów nieobciążonych	0	0	X
Ilość przekroczeń niedotrzymania nadwyżki skumulowanych aktywów nad skumulowanymi pasywami w okresie do 1 roku	0	0	X
Ilość przekroczeń niedotrzymania nadwyżki skumulowanych pasywów nad skumulowanymi aktywami w okresie powyżej 1 roku	0	0	X
Udział depozytów sektora niefinansowego i instytucji rządowych i samorządowych w sumie bilansowej	Min 80%	89,3%	89,59%
Wskaźnik LCR	Min 80%	116,99%	68,38%
Wskaźnik NSFR	Min 100%	137,32%	72,82%
Udział depozytów powiększonych o fundusze własne w kredytach powiększonych o majątek trwały	Min 105%	165,1%	63,61%
Ryzyko stopy procentowej			
Udział pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych z terminami przeszacowania powyżej 1 roku w sumie bilansowej	Max 5%	1,53%	30,54%

¹ najwyższy udział w II półroczu 2019 r.

² Od ostatniego raportu.

Limit maksymalnej dopuszczalnej zmiany wartości ekonomicznej Banku (zmiana +/-200 pb)	Max 1,0%	0,00%	0,1%
Limit maksymalnej dopuszczalnej zmiany wartości ekonomicznej Banku (testy od I do VI)	Max 2,0%	1,49%	74,7%

Zarząd Banku Rumia Spółdzielczego :

Prezes Zarządu – Aleksander Borzymowski

I Wiceprezes Zarządu – Małgorzata Bernaciak

Wiceprezes Zarządu – Joanna Wandtke

PREZES ZARZĄDU
Banku Rumia Spółdzielczego

Aleksander Borzymowski

PIERWSZY WICEPREZES ZARZĄDU
Banku Rumia Spółdzielczego

Małgorzata Bernaciak

WICEPREZES ZARZĄDU
Banku Rumia Spółdzielczego

Joanna Wandtke

